

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Raków

Raków 2022

Opracowane przez:
www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści

Wstęp	4
1. Sfera społeczna	5
1.1 Demografia	5
1.2 Edukacja i wychowanie	14
1.3 Pomoc społeczna	21
1.4 Ochrona zdrowia	29
1.5 Gospodarka mieszkaniowa	32
1.6 Bezpieczeństwo publiczne	34
1.7 Kultura, sport i rekreacja	38
1.8 Aktywność społeczna	42
1.9 Finanse i administracja	45
1.10 Analiza SWOT sfery społecznej	52
2. Sfera gospodarcza	55
2.1 Potencjał gospodarczy	55
2.2 Przedsiębiorczość	57
2.3 Rynek pracy	61
2.4 Analiza SWOT sfery gospodarczej	65
3. Sfera przestrzenna	67
3.1 Położenie administracyjne i geograficzne	67
3.2 Uwarunkowania przestrzenne	69
3.3 Infrastruktura techniczna	71
3.4 Transport i komunikacja	75
3.5 Środowisko naturalne	77
3.6 Analiza SWOT sfery przestrzennej	80
Spis tabel	82
Spis wykresów	83
Spis rysunków	83
Spis map	83

Wstęp

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący strategię rozwoju ma obowiązek sporządzenia kompleksowej i pogłębionej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy.

Przygotowana diagnoza wskazuje najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy. Ponadto określa główne bariery i szanse wynikające ze wspomnianych uwarunkowań, a także wyznacza potencjał gminy.

Dane przedstawione w diagnozie zostały zaprezentowane zarówno w sposób dynamiczny (obejmują stan: aktualny, poprzedzający stan aktualny oraz przewidywany w postaci prognoz), jak i porównawczy (w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski). Okres badawczy obejmował lata 2016-2020 oraz 2021 r., jeśli dane takie były dostępne. Diagnoza została oparta na najbardziej aktualnych danych dostępnych w momencie jej tworzenia.

Diagnoza została opracowana na podstawie danych ze źródeł wtórnych, tj. materiałów i danych Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: GUS), zebranych w ramach Banku Danych Lokalnych GUS, oraz danych własnych Gminy (w tym dokumentów, planów oraz programów gminnych), a także ze źródeł pierwotnych, tj. badania ankietowego wśród różnych grup interesariuszy.

Diagnoza swoim zakresem obejmowała:

- sferę społeczną – analizie zostały poddane procesy demograficzne, sektory: edukacji, kultury i sportu, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego, mieszkalnictwa, a także finanse Gminy Raków;
- sferę gospodarczą – analizie poddano kwestie dotyczące rynku pracy, przedsiębiorczości społeczności lokalnej oraz potencjału gospodarczego Gminy;
- sferę przestrzenną – analiza dotyczyła między innymi środowiska naturalnego, infrastruktury technicznej (w tym drogowej) oraz zagospodarowania przestrzennego.

1. Sfera społeczna

1.1 Demografia

Liczba mieszkańców w Gminie Raków na koniec 2021 r. wynosiła 5461, w tym 2707 kobiet oraz 2754 mężczyzn. Współczynnik feminizacji wynosił 98, oznacza to, że na 100 mężczyzn przypada 98 kobiet i była to wartość niższa od średniej krajowej równej 107. Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że przewaga mężczyzn utrzymywała się w całym analizowanym, co często obserwuje się na obszarach wiejskich. Warto jednak zaznaczyć, że w najstarszych rocznikach (70 lat i więcej) populacja kobiet w Gminie Raków znacznie przekracza liczebność mężczyzn. Przede wszystkim ma na to wpływ większa umieralność i krótsze trwanie życia męskiej części społeczeństwa.

Tabela 1 Stan ludności według płci oraz współczynnik feminizacji w Gminie Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	5 676	5 669	5 635	5 595	5 544	5 461
kobiety	2 799	2 795	2 771	2 750	2 740	2 707
mężczyźni	2 877	2 874	2 864	2 845	2 804	2 754
współczynnik feminizacji	97	97	97	97	98	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

W latach 2016-2020 liczba ludności w Gminie Raków ulegała stopniowemu zmniejszeniu. Z analizy poniższej tabeli wynika, że z roku na rok (z wyjątkiem roku 2017) rejestrowano mniejszą liczbę mieszkańców w porównaniu do roku ubiegłego. Podobnie sytuacja kształtowała się na poziomie kraju i województwa. Natomiast w powiecie kieleckim w latach 2016-2019 następował wzrost liczby mieszkańców, a od 2020 r. spadek. Liczba ludności zmniejsza się przede wszystkim w wyniku migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego.

Tabela 2 Stan ludności w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	5 676	5 669	5 635	5 595	5 544	5 461
powiat kielecki	208 977	210 102	210 694	211 259	210 992	210 682
województwo świętokrzyskie	1 252 900	1 247 732	1 241 546	1 233 961	1 224 626	1 212 564
Polska	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576	38 265 013	38 080 411

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Zgodnie z Prognozą ludności gmina na lata 2017-2030 sporządzoną przez Główny Urząd Statystyczny (dalej: Prognoza GUS) w Gminie Raków nadal będzie następował spadek liczby ludności. Jednakże warto podkreślić, że wartości, które osiągnęła Gmina są niższe niż te wskazane w Prognozie GUS.

W Gminie Raków gęstość zaludnienia (liczba osób, która przypada na 1 km² powierzchni ogólnej danego obszaru, w tym przypadku gminy) w roku 2021 wyniosła 29 osób/km². Jak wynika z danych zawartych w poniższej tabeli wskaźnik gęstości zaludnienia w analizowanym okresie zmienił się nieznacznie i był niższy w odniesieniu do wartości osiąganych przez powiat kielecki, województwo świętokrzyskie oraz Polskę. Niższa gęstość zaludnienia w Gminie wynika z tego, że obszary wiejskie w porównaniu z miastami są słabiej zaludnione.

Tabela 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	30	30	30	29	29	29
powiat kielecki	93	94	94	94	94	94
województwo świętokrzyskie	107	107	106	105	105	104
Polska	123	123	123	123	122	122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Istotną kwestią dla analizy procesów demograficznych jest podział ludności według tzw. ekonomicznych grup wiekowych. Klasyfikacja ta pozwala wyróżnić trzy grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym obejmującym okres od urodzenia do 17 lat, w wieku produkcyjnym – od 18 roku życia do 59 lat w przypadku kobiet i 64 lat dla mężczyzn – oraz osoby w wieku poprodukcyjnym. Dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Kolejne tabele przedstawiają, jak wskaźnik grup wiekowych w Gminie Raków prezentował się w latach 2016-2021 w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz całego kraju.

Tabela 4 Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	969	967	957	955	944	908
powiat kielecki	39 882	40 047	39 982	40 121	40 057	40 053
województwo świętokrzyskie	209 086	207 297	205 584	203 418	201 474	198 951
Polska	6 895 878	6 920 652	6 935 523	6 948 706	6 953 639	6 938 395

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

W latach 2016-2021 widoczny jest stopniowy spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie. Podobnie sytuacja kształtuje się w województwie świętokrzyskim. Natomiast na poziomie kraju widoczny jest wzrost liczby ludności poniżej 18 roku życia, a spadek jedynie w 2021 r.

Analiza danych przedstawionych w tabeli dotyczącej ludności w wieku produkcyjnym pokazuje, że we wszystkich porównywanych jednostkach nastąpił spadek ilości osób we wspomnianej ekonomicznej grupie wieku.

Tabela 5 Stan ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	ogółem	3 501	3 481	3 443	3 391	3 344	3 289
	kobiety	1 531	1 516	1 497	1 468	1 457	1 439
	mężczyźni	1 970	1 965	1 946	1 923	1 887	1 850
powiat kielecki	ogółem	134 198	134 053	133 446	132 728	131 651	130 612
	kobiety	61 839	61 789	61 433	61 077	60 545	60 204
	mężczyźni	72 359	72 264	72 013	71 651	71 106	70 408
województwo świętokrzyskie	ogółem	771 967	761 754	750 537	738 618	727 579	716 128
	kobiety	355 897	350 561	345 098	338 965	334 233	329 639
	mężczyźni	416 070	411 193	405 439	399 653	393 346	386 489
Polska	ogółem	23 767 614	23 517 643	23 269 725	23 025 927	22 771 440	22 527 338
	kobiety	11 183 323	11 046 895	10 916 765	10 794 491	10 683 707	10 585 500
	mężczyźni	12 584 291	12 470 748	12 352 960	12 231 436	12 087 733	11 941 838

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Tabela 6 Stan ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	ogółem	1 206	1 221	1 235	1 249	1 256	1 264
	kobiety	819	821	817	828	835	831
	mężczyźni	387	400	418	421	421	433
powiat kielecki	ogółem	34 897	36 002	37 266	38 410	39 284	40 017
	kobiety	23 475	24 039	24 745	25 353	25 789	26 085
	mężczyźni	11 422	11 963	12 521	13 057	13 495	13 932
województwo świętokrzyskie	ogółem	271 847	278 681	285 425	291 925	295 573	297 485
	kobiety	184 221	187 676	190 997	194 128	195 483	195 570
	mężczyźni	87 626	91 005	94 428	97 797	100 090	101 915
Polska	ogółem	7 769 500	7 995 263	8 205 900	8 407 943	8 539 934	8 614 678
	kobiety	5 299 176	5 424 333	5 536 816	5 639 299	5 694 774	5 712 021
	mężczyźni	2 470 324	2 570 930	2 669 084	2 768 644	2 845 160	2 902 657

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Analiza danych zaprezentowanych w tabeli dotyczącej ludności w wieku poprodukcyjnym pokazuje, że w każdej porównywanej jednostce nastąpił wzrost ilości osób należącej do omawianej ekonomicznej grupy wiekowej.

Niepokojącą tendencją wynikającą z analizy powyższych danych jest regularny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w grupie produkcyjnej. Ponadto dla Gminy Raków, województwa świętokrzyskiego oraz Polski obserwujemy przewagę liczby ludności w wieku poprodukcyjnym nad liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje na problem starzenia się społeczeństwa.

Zgodnie z Prognozą GUS do roku 2030 w Gminie Raków nadal będzie występował spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz przewaga ilości osób w wieku poprodukcyjnym nad osobami w grupie przedprodukcyjnej.

Do najważniejszych wskaźników pośrednich kształtujących liczbę ludności w danej gminie możemy zaliczyć wskaźnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny oznacza różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. Z dodatnim przyrostem naturalnym mamy do czynienia, gdy w badanym okresie liczba urodzeń jest wyższa niż liczba zgonów. Natomiast z ujemnym przyrostem, inaczej nazywanym ubytkiem naturalnym, mamy do czynienia, gdy liczba zgonów jest wyższa niż liczba urodzeń.

W kolejnej tabeli przedstawiono wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2016-2021. W analizowanym okresie dla Gminy, województwa oraz Polski wskaźnik ten przyjmował wartości ujemne. Jedynie w powiecie kieleckim występował dodatni przyrost naturalny w latach 2016-2019.

Tabela 7 Przyrost naturalny w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	urodzenia żywe na 1000 ludności	9,15	8,66	9,74	8,91	9,15	9,44
	zgony na 1000 ludności	13,20	10,78	13,99	12,65	13,99	19,24
	przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,05	-2,12	-4,25	-3,74	-4,84	-9,80
powiat kielecki	urodzenia żywe na 1000 ludności	10,16	10,82	10,22	10,21	9,28	8,79
	zgony na 1000 ludności	9,16	9,57	9,65	9,51	11,19	12,35
	przyrost naturalny na 1000 ludności	1,00	1,25	0,57	0,71	-1,91	-3,56
województwo świętokrzyskie	urodzenia żywe na 1000 ludności	8,46	8,73	8,62	8,26	7,71	7,16
	zgony na 1000 ludności	11,12	11,47	11,75	11,71	14,07	15,11
	przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,66	-2,73	-3,13	-3,45	-6,36	-7,95

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	urodzenia żywe na 1000 ludności	9,95	10,46	10,11	9,77	9,26	8,69
	zgony na 1000 ludności	10,10	10,48	10,78	10,67	12,45	13,61
	przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91	-3,18	-4,93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Zgodnie z Prognozą GUS w Gminie Raków nadal będzie występował ujemny przyrost naturalny.

Sytuacja demograficzna gminy kształtowana jest również przez migracje. Procesy migracyjne istotnie wpływają na sytuację społeczno-gospodarczą gmin, w szczególności, że najczęściej dotyczą osób młodych z dobrym wykształceniem i wysokimi kwalifikacjami zawodowymi. Ubytek ludzi młodych i wykwalifikowanych wpływa na przyspieszenie procesu starzenia się społeczeństwa.

W tabeli przedstawiono salda migracji wewnętrznych i zewnętrznych (zagranicznych) w Gminie Raków w latach 2016-2021. Należy podkreślić, że statystyki dotyczące migracji nie w każdym przypadku prezentują stan rzeczywisty. Wynika to z faktu, że wiele osób podczas zmiany miejsca swojego pobytu, nie zmienia jednocześnie oficjalnego miejsca zameldowania.

Tabela 8 Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
saldo migracji ogółem	-27	-15	-21	-22	-12	-9
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-4,8	-2,7	-3,7	-3,9	-2,2	-1,6
saldo migracji wewnętrznych	-29	-15	-24	-24	-12	-9
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-5,1	-2,7	-4,3	-4,3	-2,2	-1,6
saldo migracji zagranicznych	2	0	3	2	0	0
saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	0,35	0,00	0,53	0,36	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 29.06.2022)

W analizowanym okresie w Gminie Raków występowało ujemne saldo migracji, co oznacza, że odpływ ludzi z Gminy jest większy niż napływ spoza Gminy. Jest to sytuacja niekorzystna.

Zgodnie z Prognozą GUS w najbliższych latach saldo migracji w Gminie wciąż będzie ujemne.

W kolejnej tabeli zaprezentowano stan zameldowań i wymeldowań w Gminie Raków w latach 2016-2021.

Tabela 9 Stan zameldowań i wymeldowań w Gminie Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania ogółem	44	38	53	59	44	36
zameldowania z miast	21	27	27	27	23	21
zameldowania ze wsi	21	11	23	30	21	13
zameldowania z zagranicy	2	0	3	2	0	2
wymeldowania ogółem	71	53	74	81	56	45
wymeldowania do miast	26	25	43	44	21	23
wymeldowania na wieś	45	28	31	37	35	20
wymeldowania za granicę	0	0	0	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 29.06.2022)

1.2 Edukacja i wychowanie

Jednym z najważniejszych zadań gminy jest realizacja zadań oświatowych. Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe do kompetencji gmin w tym zakresie należy przede wszystkim zakładanie i prowadzenie:

- publicznych przedszkoli (włącznie z przedszkolami z oddziałami specjalnymi i integracyjnymi),
 - przedszkoli integracyjnych i specjalnych,
 - innych form wychowania przedszkolnego,
 - szkół podstawowych (włącznie ze szkołami z oddziałami specjalnymi i integracyjnymi),
 - szkół podstawowych integracyjnych.

Gminy, prowadząc publiczne jednostki oświatowe muszą zapewnić im warunki do działania, w tym bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki. Ponadto ich zadaniem jest umożliwienie kształcenia specjalnego, przeprowadzanie remontów i inwestycji, zapewnienie obsługi administracyjnej, prawnej, finansowej oraz organizacyjnej szkół i innych placówek edukacyjnych oraz wyposażenie ich w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych czy przeprowadzania egzaminów.

Wczesna opieka obejmuje dzieci między dwudziestym tygodniem a trzecim rokiem życia. Zgodnie z ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 opieka ta może mieć formę żłobka, klubu dziecięcego, punktu opieki dziennej lub opieki przez nianię. Jednostki samorządów terytorialnych mogą tworzyć i prowadzić żłobki i kluby dziecięce oraz zatrudniać opiekunów dziennych.

Zgodnie z informacjami dostępnymi na portalu Empatia w Gminie Raków nie funkcjonuje żaden żłobek, klub dziecięcy ani punkt opieki dziennej.

Edukacja przedszkolna dotyczy dzieci pomiędzy trzecim a siódmym rokiem życia, ale w szczególnych przypadkach mogą z niej korzystać także dzieci dwuipółletnie oraz maksymalnie dziewięcioletnie. W 2016 r. dokonano reformacji oświatowej, zgodnie z którą wprowadzono obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku sześciu lat, który można zrealizować w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego lub oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej. Istotne jest, że gminy muszą zapewnić miejsca edukacji przedszkolnej dla dzieci zamieszkałych na ich obszarze w celu odbycia obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

Zgodnie z planem sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Raków, ustanowionym na mocy ustawy Prawo oświatowe, na terenie Gminy funkcjonują następujące jednostki edukacyjne:

- Przedszkole Gminne w Rakowie wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie,
- Oddział Przedszkolny w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rakowie,
- Przedszkole Publiczne w Ociesękach wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ociesękach,
- Oddział Przedszkolny funkcjonujący przy Szkole Podstawowej w Bardzie,
- Oddział Przedszkolny funkcjonujący przy Szkole Podstawowej w Szumsku.

Tabela przedstawia stan przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Raków w latach 2016-2020.

Tabela 10 Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w Gminie Raków w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba przedszkoli	7	7	7	6	5
Liczba oddziałów w przedszkolach	10	9	9	10	10
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	195	184	181	190	184
Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	137	145	143	159	154
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	70,3	78,8	79,0	83,7	83,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

Analiza powyższych danych ukazała, że w ostatnich latach zmniejszyła się liczba jednostek wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Raków, ale mimo to zwiększyła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, a tym samym liczba oddziałów w przedszkolach. Za pozytywną sytuację można uznać wysoką wartość odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, który jednocześnie systematycznie wzrasta.

W latach 2020-2021 Gmina Raków realizowała projekt „Szczęśliwe dzieci w Gminie Raków poprzez utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego”. W jego ramach utworzono nowe miejsca przedszkolne, zorganizowano zajęcia dodatkowe (w tym: logopedyczne, plastyczne, rytmiczno-muzyczne, terapeutyczne – integracja sensoryczna, ruchowe, z psychologiem) oraz podniesiono kompetencje zawodowe nauczycieli.

Szkoła podstawowa jest powszechna i obowiązkowa. Zgodnie z reformą oświatową obowiązującą od 2017 r. obowiązek szkolny obejmuje dzieci między siódmym a piętnastym rokiem życia. Jednak istnieje możliwość przyjęcia do szkoły pod określonymi warunkami dzieci sześciolletnich, co nastąpić może na wniosek rodziców.

Dzieci mają zagwarantowane prawo dostępu do publicznej szkoły podstawowej, które realizowane jest poprzez tzw. rejonizację, czyli wyznaczanie obwodów szkolnych. Stanowią one ustaloną prawnie część obszaru danej gminy i swoim zakresem mogą obejmować całą miejscowość, jej część lub kilka miejscowości. Podział obszaru gminy, zgodnie z ustawą Prawo oświatowe, dokonywany jest przez ustalenie planu sieci

publicznych szkół podstawowych. Co istotne w związku z tym gminy posiadają obowiązek zorganizowania bezpłatnego dowozu dzieci do szkoły lub opłacenia transportu publicznego w sytuacji, gdy uczeń mieszka w odległości większej niż 3 km (w przypadku klas I-IV) lub 4 km (w przypadku klas V-VIII) od miejsca siedziby szkoły.

Na obszarze Gminy Raków funkcjonują następujące publiczne szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Rakowie wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie,
- Szkoła Podstawowa w Ociesękach wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ociesękach,
- Szkoła Podstawowa w Bardzie,
- Szkoła Podstawowa w Szumsku.

Tabela przedstawia stan szkół podstawowych w Gminie Raków w latach 2016-2020.

Tabela 11 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Raków w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
liczba szkół	4	4	4	4	4
liczba oddziałów	24	28	32	32	32
liczba uczniów	299	339	382	389	399
liczba absolwentów	64	-	-	49	41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała, że liczba uczniów w badanym okresie wzrosła o 100, co jest pozytywnym zjawiskiem, zwłaszcza, że w przypadku ogólnej liczb mieszkańców Gminy mamy do czynienia ze spadkiem.

Ponadto na obszarze Gminy do 2021 r. funkcjonowała Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 w Rembowie, do której w badanym okresie uczęszczała następująca liczba uczniów:

- 2016 r. – 11 uczniów,
- 2017 r. – 16 uczniów,
- 2018 r. – 19 uczniów,
- 2019 r. – 22 uczniów,
- 2020 r. – 9 uczniów.

Reforma oświatowa zmieniła strukturę dotychczasowego systemu edukacji poprzez wprowadzenie ośmioklasowej szkoły podstawowej w miejsce sześcioletniej szkoły podstawowej i trzyletniego gimnazjum. W związku z tym swoją działalność zakończyły następujące jednostki oświatowe:

- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie,
- Gimnazjum Specjalne nr 2 w Rembowie.

Co istotne na terenie gminy do 2021 r. zlokalizowane było Liceum Ogólnokształcące Specjalne w Rembowie, które było prowadzone samorząd powiatowy.

Warto zaznaczyć, że trzy budynki szkół podstawowych są dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Znajdują się w nich podjazdy, windy (w dwóch budynkach dydaktycznych) oraz toalety dla niepełnosprawnych. Jedynie budynek Szkoły Podstawowej w Szumsku nie ma takich udogodnień.

Współczynnik skolaryzacji brutto oznacza relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby osób w grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi. Jest on obliczany w celu oceny aktywności edukacyjnej społeczeństwa. W szkołach podstawowych jego wartość powinna być bliska 100%, co wynika z obowiązkowej nauki na poziomie edukacji podstawowej.

Tabela przedstawia współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Raków w latach 2016-2020 w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz całego kraju.

Tabela 12 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	94,80	94,16	93,69	93,83	90,47
powiat kielecki	93,51	90,99	90,38	89,45	90,07
województwo świętokrzyskie	94,69	93,52	93,58	93,25	93,72
Polska	96,62	95,24	95,46	95,13	95,95

Źródło: Opracowanie własnie na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.06.2022)

Analiza powyższej tabeli wykazała spadek wartości współczynnika skolaryzacji brutto w Gminie Raków w badanym okresie. Jest on jednak wyższy niż w powiecie czy województwie. Wartość współczynnika oraz jej spadek może oznaczać, że nie wszyscy uczniowie realizują obowiązek szkolny lub że część dzieci zameldowanych w Gminie uczęszcza do szkół w innych jednostkach samorządowych lub poza granicami państwa.

Egzamin ósmoklasisty jest obowiązkowym sprawdzianem wiedzy i kompetencji uczniów, którzy kończą szkołę podstawową w danym roku szkolnym. Jest on przeprowadzany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną oraz Okręgową Komisję Egzaminacyjną (w przypadku Gminy Raków była to OKE Łódź). Swoim zakresem obejmuje trzy przedmioty obowiązkowe, tj. język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny (do analizy wzięto pod uwagę wyniki z języka angielskiego). Egzamin ten przeprowadzany jest od 2019 r.

Tabela przedstawia, jak w latach 2019-2022 wypadały wyniki egzaminów ósmoklasisty uzyskane przez uczniów z Gminy Raków w odniesieniu do wyników na poziomie powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz całego kraju. Co istotne dane z 2022 r. dotyczą wyników wstępnych (czyli nie obejmują egzaminów poprawkowych).

Tabela 13 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
	język polski			
Gmina Raków	61	49	57	49
powiat kielecki	65	59	60	59
województwo świętokrzyskie	63	59	59	59
Polska	63	59	60	60
	matematyka			
gmina Raków	61	41	46	52
powiat kielecki	45	47	47	59
województwo świętokrzyskie	44	46	47	57
Polska	45	46	47	57
	j. angielski			
gmina Raków	61	30	54	48
powiat kielecki	55	50	63	64
województwo świętokrzyskie	57	52	65	65
Polska	59	54	66	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi (dostęp: 17.01.2022 r.)

Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty wykazała, że uczniowie Gminy Raków najwyższe wyniki uzyskali w 2019 r. (w przypadku matematyki i języka angielskiego były one wyższe niż w powiecie, województwie oraz kraju). Jednakże co istotne wyniki te w następnym roku uległy sporej zmianie (w przypadku języka angielskiego nastąpił spadek aż o 31%). Z kolei w 2021 r. badane wartości wzrosły do poziomu podobnego do średnich

wyników na poziomie powiatu, województwa czy kraju (jedynie z języka angielskiego wartości te były niższe). Zgodnie ze wstępnymi wynikami egzaminu z 2022 r. uczniowie Gminy Raków osiągnęli słabsze wyniki z języka polskiego i języka angielskiego w porównaniu do poprzedniego roku, natomiast w przypadku matematyki średnia wartość wyników wzrosła. Ze względu na krótki zakres czasowy badania nie jest możliwa jednoznaczna ocena poziomu umiejętności uczniów, a także wpływu nauki zdalnej na wyniki egzaminów.

Gmina Raków w ramach zadań związanych z oświatą i wychowaniem finansuje następujące kwestie:

- działalność szkół podstawowych, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego,
- dowóz uczniów do szkół,
- doszkąlanie i doskonalenie nauczycieli,
- stołówki szkolne,
- zadania wymagające stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy,
- dostęp do podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych.

Co istotne w szkołach podstawowych na obszarze Gminy Raków organizowane są zajęcia pozalekcyjne, w tym między innymi koła: teatralno-wokalne, polonistyczne, matematyczne, przyrodnicze czy prozdrowotne, a także gry i zabawy ogólnorozwojowe. Warto podkreślić, że w większości przypadków corocznie bierze w nich udział coraz większa liczba uczniów, co należy ocenić pozytywnie.

W związku z pandemią koronawirusa w 2020 r. Gmina w ramach projektu „Zdalna Szkoła+” organizowanego przez Centrum Projektów Polska Cyfrowa zakupiła laptopy i tablety, które przekazano do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie, Szkoły Podstawowej w Szumsku, Szkoły Podstawowej w Bardzie oraz Szkoły Podstawowej w Ociesękach. Zakupiony sprzęt posłużył uczniom i nauczycielom do zdalnej nauki.

1.3 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Sprawnie działająca opieka socjalna, daje poczucie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz zapewnia godne warunki egzystencjonalne.

Jednostką organizacyjną Gminy Raków odpowiedzialną za pomoc w zakresie opieki społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie. Realizuje on zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, rządowych programów pomocy społecznej oraz innych ustaw mających na celu ochronę życia osób i rodzin z terenu Gminy Raków.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie realizuje zadania własne z zakresu pomocy społecznej, do których należy:

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i pomocy w naturze,
- Przyznawanie i realizacja usług opiekuńczych,
- Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej i ponoszenie odpłatności,
- Świadczenie pracy socjalnej wśród osób i rodzin.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raportach o stanie Gminy Raków za lata 2018-2020 przedstawiono w poniżej tabeli udzielone świadczenia z zakresu pomocy społecznej.

Tabela 14 Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Raków za lata 2018-2020

	2018	2019	2020
zasiłki stałe	775	775	716
zasiłki okresowe	387	339	355
zasiłki celowe i pomoc w naturze	134	173	106
zasiłki celowe na zakup żywności	349	449	505
dożywianie dzieci w szkole	38 175	31 423	11 083
usługi opiekuńcze	7 935	6 219	5 260
schronienie	730	590	22
pobyt w DPS	129	188	194

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportów o stanie Gminy za lata 2018-2020

Ośrodek realizuje zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej, do których należą:

- **Program wieloletni „Posilek w szkole i w domu”**

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dożywianie dzieci jest zadaniem własnym o charakterze obligatoryjnym.

Celami programu są w szczególności:

- Wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom jego pozbawionym,
- Długofalowe działania w zakresie poprawy zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia,
- Poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach.

Program „Posilek w szkole i w domu” przyjęto uchwałą Rady Ministrów w 2018 r., a jego realizację zaplanowano na lata 2019-2023. Swoim zasięgiem objął wszystkie województwa i zastąpił program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” w latach 2019-2021.

Tabela 15 Liczba osób korzystających z pomocy w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
dzieci do 7 roku życia	45	44	30
uczniowie Szkół Podstawowych	159	123	76
uczniowie Szkół Gimnazjalnych	24	-	-
uczniowie Szkół Ponadgimnazjalnych	21	15	10
osoby otrzymujące pomoc w postaci świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych na zakup posiłku lub żywności	136	150	133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportów o stanie Gminy za lata 2019-2021

Ponadto, w 2018 r. z obowiązującego wówczas programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” skorzystało: 66 dzieci do 7 roku życia, 157 uczniów szkoły

podstawowej, 44 uczniów szkół gimnazjalnych, 24 uczniów szkół ponad gimnazjalnych oraz 139 osób otrzymujących pomoc w postaci świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych na zakup posiłku lub żywności.

- **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020**

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa to działanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Celem programu jest udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków.

W ramach programu Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie wydawał żywność w formie paczek dla mieszkańców gminy Raków. W 2020 r. przekazano 86 ton 847 kg żywności.

- **Resortowy program MPiPS „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”**

W ramach realizacji ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie w 2021 r. zatrudnił 1 asystenta rodziny. Asystent świadczy wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Tabela 16 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	12	11	10	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportów o stanie Gminy za lata 2018-2021

Do zadań Ośrodka należy również kierowanie dzieci do rodzin zastępczych w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny naturalnej. W tabeli zaprezentowano dane dotyczące liczby dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej w latach 2018-2021.

Tabela 17 Liczba dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej w latach 2018-2021

Rodzaj placówki/rodziny	2018	2019	2020	2021
rodziny zastępcze spokrewnione na terenie Gminy	5	9	9	9
rodziny zastępcze spokrewnione spoza terenu Gminy	1	1	1	1
Rodzinny Dom Dziecka	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własnie na podstawie danych z Raportów o stanie Gminy za lata 2018-2021

- **Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie od 2019 r. realizuje program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Działania programu skierowane są do osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, którzy wymagają pomocy asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Do zadań asystenta należy m.in. pomoc w wyjściu, powrocie oraz dojazdach np. na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne, pomoc przy zakupach oraz załatwianiu spraw urzędowych.

W 2021 r. taką formą pomocy objęte zostało 10 osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, których wspierało 2 asystentów osobistych.

- **Program „Wspieraj seniora”**

W związku z pandemią Covid-19 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie od października 2020 r. realizuje program „Wspieraj Seniora”. Celem programu jest zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych w wieku powyżej 70 roku życia. W ramach programu udzielane było wsparcie w zakresie: wykonania i dostarczenia zakupów artykułów żywnościowych, zrealizowanie recept lekarskich i wykupienie leków, opłacenie rachunków oraz pomoc w załatwianiu niezbędnych spraw urzędowych.

W ramach realizowanych działań Ośrodek na dzień 31 grudnia 2021 r. zrealizował 300 zgłoszeń.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej należy również przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Dodatkową działalność stanowią zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, do których należą:

- Przyznawanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych,
- Przyznawanie i realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- Realizacja Karty Dużej Rodziny,
- Realizacja świadczeń rodzinnych, w tym zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, świadczenia rodzicielskie, składki na ubezpieczenia społeczne,
- Realizacja świadczeń wychowawczych,
- Realizacja rządowego programu „Dobry Start”.

Tabela 18 Liczba uprawnionych do korzystania ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w Gminie Raków w latach 2018-2020

Rodzaj świadczenia	2018	2019	2020
zasiłki rodzinne	579	425	437
dodatki do zasiłków rodzinnych	579	425	437
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	41	36	42
Świadczenie pielęgnacyjne	24	26	37
zasiłki pielęgnacyjne	161	136	142
specjalny zasiłek opiekuńczy	43	48	43
świadczenia rodzicielskie	16	9	13
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	45	26	33
zasiłki dla opiekuna	18	10	8
składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby otrzymujące zasiłek dla opiekunów, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	68	84	95
świadczenia wychowawcze	398	477	622

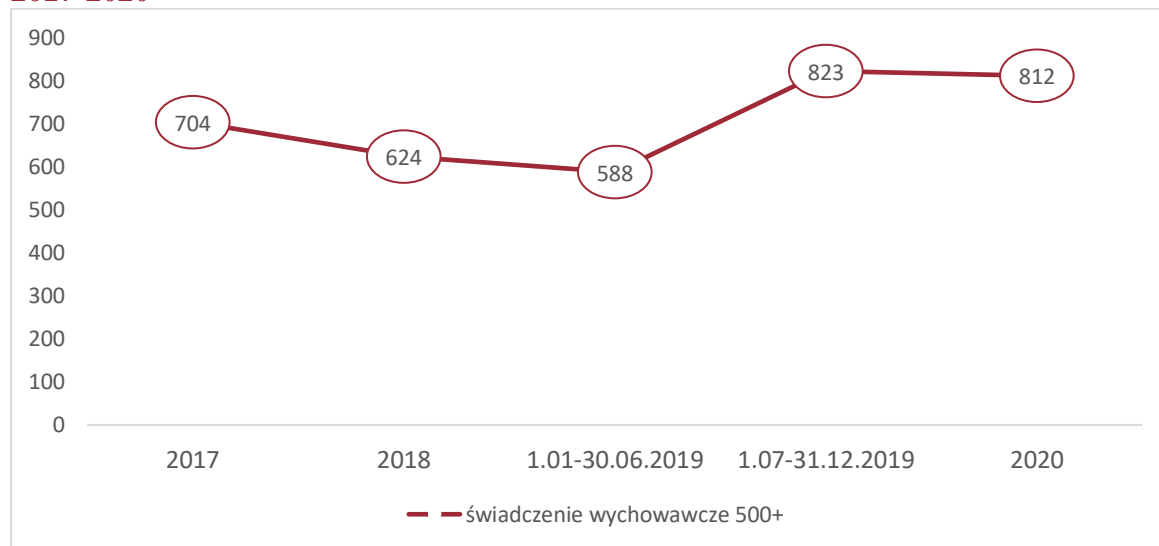
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportów o stanie Gminy za lata 2018-2020

Mieszkańcom Gminy przysługuje także pomoc finansowa w ramach Rządowego Programu „Rodzina 500+”, który jest realizowany od 2016 r. Świadczenie to od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko od momentu narodzin do ukończenia 18 roku życia, bez kryterium dochodowego. Kwota świadczenia wynosi 500 zł. Od 1 stycznia 2022 r. obsługę przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz przyznawania świadczeń przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Na wykresie zaprezentowano dane dotyczące liczby dzieci, na które rodziny w Gminie Raków w latach 2017-2020 otrzymały świadczenia wychowawcze. W związku ze zmianą przepisów dotyczących kryteriów przyznawania świadczenia rok 2019 został podzielony na dwa okresy, tj. 1 styczeń – 30 czerwiec oraz 1 lipiec – 31 grudnia.

Wykres 1 Beneficjenci świadczenia wychowawczego 500+ w Gminie Raków w latach 2017-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

Analiza danych przedstawionych na wykresie pokazała, że dzięki likwidacji kryterium dochodowego wzrosła liczba osób korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+.

Na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. wprowadzono świadczenie w ramach rządowej Tarczy Antyinflacyjnej. Ma na celu zniwelowanie ceny energii, gazu i żywności. Przysługuje gospodarstwom domowym, których przeciętne miesięczne dochody nie przekraczają 2100 zł w gospodarstwach jednoosobowych albo 1500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym.

Wysokość dopłat w ramach dodatku osłonowego wynosi:

- Dla jednoosobowego gospodarstwa domowego – 400 lub 500 zł,
- Dla gospodarstwa domowego 2-3 osobowego – 600 lub 750 zł,
- Dla gospodarstwa domowego 4-5 osobowego – 850 lub 1062,50 zł,
- Dla gospodarstwa domowego 6 i więcej osobowego – 1150 lub 1437,50 zł

Gmina Raków we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej realizuje projekt w ramach konkursu PFRON „Usługi indywidualne transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych”. Ośrodek był inicjatorem projektu pt. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnym

wśród osób z utrudnioną mobilnością w Gminie Raków”, który uzyskał dofinansowanie w kwocie 384 200,00 zł. Realizacja projektu będzie trwała w okresie od 01.01.2021 r. do 30.12.2022 r. z trwałością do 31.01.2024 r.

Uczestnikami projektu są osoby z trudnościami w poruszaniu się samodzielnie ze względu na ograniczoną czasowo lub stale sprawność. Grupą docelową są przede wszystkim osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach oraz o ograniczonej możliwości poruszania się, osoby niewidome i słabowidzące, głuche i słabosłyszące, osoby głuchoniewidome, osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną wymagające wsparcia w funkcjonowaniu, osoby starsze oraz w podeszłym wieku, kobiety w ciąży.

Gmina Raków realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który został przyjęty uchwałą nr XLI/282/2021 Rady Gminy Raków z dnia 28 stycznia 2021 r. Program realizowany jest przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny, który współpracuje między innymi z przedstawicielami: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rakowie, Policji, Oświaty, Ośrodka Zdrowia. Do zadań realizowanych w ramach programu należą m.in:

- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Narzędziem pracy z ofiarami przemocy w rodzinie jest w szczególności „Niebieska Karta”. W 2021 r. do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 27 „Niebieskich Kart”.

Od 1 stycznia 2021 r. na terenie Gminy Raków działa Klub Senior+. Siedziba Klubu Seniora+ w Rakowie mieści się w budynku po dawnej szkole podstawowej. Podmiotem prowadzącym jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie.

1.4 Ochrona zdrowia

Obowiązek zapewnienia mieszkańcom równego dostępu do opieki medycznej, niezależnie od ich sytuacji finansowej, spoczywa między innymi na gminach. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zasad i warunków, jakim powinien odpowiadać minimalny plan zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, gminy powinny zabezpieczyć dostępność do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii oraz stomatologii. Ponadto na mocy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej funkcję organów założycielskich dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej mogą pełnić jednostki samorządowe, w tym gminy.

Na obszarze Gminy Raków funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie, w którym działa poradnia lekarza POZ, poradnia dla dzieci, gabinet medycyny szkolnej, gabinet pielęgniarki środowiskowej-rodzinnej, poradnia ginekologiczno-położnicza, poradnia stomatologiczna, gabinet zabiegowy oraz punkt szczepień. Ośrodek ma swoją filię w Ociesękach, gdzie pacjenci mogą skorzystać ze świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz punktu pobrań.

Wykres przedstawia liczbę udzielanych porad lekarskich w Gminie Raków w latach 2016-2021.

Wykres 2 Liczba porad lekarskich w Gminie Raków w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała spadek ilości udzielonych porad lekarskich do 2019 r., a następnie znaczny ich wzrost. Zmiana ta mogła wynikać z większej

dostępności do świadczeń zdrowotnych dzięki wprowadzeniu teleporad, e-recept oraz e-skierowań.

Warto wspomnieć, że na terenie Gminy funkcjonują dwie apteki w miejscowości Raków. Mieszkańcy mają zatem zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, a także usług farmaceutycznych.

Co istotne Gmina Raków podejmuje działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, organizując badania cytologiczne oraz mammograficzne.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii. W związku z tym corocznie gmina uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Zgodnie z Programem dla Gminy Raków jest on realizowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rakowie we współpracy z następującymi podmiotami:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie,
- Punkt Konsultacyjny w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Rakowie,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Rakowie,
- Komisariat Policji w Rakowie,
- placówki oświatowe (Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rakowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ociesękach, Szkoła Podstawowa w Szumsku, Szkoła Podstawowa w Bardzie),
- świetlice środowiskowe działające na terenie Gminy Raków,
- koła gospodyń wiejskich działające na terenie Gminy Raków,
- Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie,
- organizacje pozarządowe,
- parafie.

Zgodnie z „Diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Raków 2018” jednym z najważniejszych problemów społecznych mieszkańców Gminy są: alkoholizm, przemoc w rodzinie, wzrost przestępczości oraz eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi.

Na obszarze Gminy działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, który znajduje się w obecnej siedzibie Klubu Senior+. Mieszkańcy mogą w nim skorzystać z konsultacji z psychiatrą oraz psychologiem. Ponadto Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje ze Staszowskim Ośrodkiem Trzeźwości „Strumyk”, gdzie można wziąć udział w mityngach lub podjąć terapię.

Program uwzględnia zadania, które wynikają z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz narkomanii, a w szczególności:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków i ich rodzin oraz ofiar przemocy domowej – realizowane na przykład poprzez kierowania na badania specjalistyczne w celu wydania opinii psychologiczno-psychiatrycznej,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy (alkoholowe, narkomania i przemoc domowa) pomocy społecznej, psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie – realizowane przede wszystkim poprzez prowadzenie rozmów motywacyjnych do leczenia odwykowego wobec osób nadużywających alkoholu i znęcających się nad rodziną,
- pomoc pedagogiczna, psychologiczna i terapeutyczna dla dzieci z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholowym czy narkotykowym – realizowane przykładowo poprzez organizację wyjazdów o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i terapeutycznym osób dorosłych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie różnych form zajęć pozalekcyjnych – realizowane między innymi poprzez prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół oraz świetlic środowiskowych,
- ustalenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu i poza miejscem sprzedaży, kontrola przestrzegania zasad obrotu tymi napojami – realizowane głównie poprzez wydawanie opinii w przedmiocie zasadności wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,

- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, akcji, innych organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych – realizowane w szczególności poprzez wspieranie stowarzyszeń, instytucji i osób fizycznych promujących abstynencję i zdrowy styl życia,

- wspieranie i inicjowanie realizacji programów i projektów współfinansowanych ze środków UE, szczególnie w zakresie zatrudnienia socjalnego, i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – realizowane zwłaszcza przez prowadzenie i wspieranie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych.

W okresie pandemii koronawirusa Gmina Raków podejmowała wiele działań. Przede wszystkim we współpracy z kołami gospodyń wiejskich z Nowej Huty-Koźła, Rakowa, Ociesek i Szumska uszyto maseczki ochronne dla mieszkańców Gminy, w pierwszej kolejności otrzymali je seniorzy. Ponadto druhowie OSP przeprowadzały akcje dezynfekcji na terenie Gminy. Dodatkowo w budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia w Rakowie prowadzone były szczepienia przeciwko COVID-19. Co istotne dla osób, które chciały się zaszczepić, a miały trudności z dojazdem do punktu szczepień mogły zgłosić prośbę o pomoc w tym zakresie.

1.5 Gospodarka mieszkaniowa

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym do zadań własnych gmin należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, między innymi dotyczy to gminnego budownictwa mieszkaniowego i gospodarki nieruchomościami. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nakłada na władze publiczne obowiązek prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, gminy mają obowiązek zapewnić lokale socjalne i lokale zamienne oraz zaspokajać potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach. Zgodnie z ww. ustawą, rada gminy może uchwalać:

- Wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
- Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- Zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Raków na lata 2020-2025 został przyjęty uchwałą nr XXXVIII/264/2020 Rady Gminy Raków z dnia 30 października 2020 r. Jego zadaniem jest stworzenie podstawowych zasad gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy.

Gmina Raków posiada obecnie w swoim zasobie mieszkaniowym 5 lokali mieszkalnych usytuowanych w budynku stanowiącym własność Gminy znajdującym się w miejscowości Ociesęki oraz 1 lokal socjalny usytuowany w budynku w miejscowości Chańcza.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby budynków mieszkalnych w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz całego kraju w latach 2016-2020.

Tabela 19 Budynki mieszkalne w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	1 996	2 005	2 018	2 027	2 134
powiat kielecki	54 670	55 337	56 021	57 826	58 562
województwo świętokrzyskie	275 912	277 993	279 984	284 409	284 334
Polska	6 308 344	6 375 734	6 443 611	6 629 920	6 636 883

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

Analiza danych zawartych w tabeli wykazała stopniowy wzrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie Raków. Podobnie kształtuje się sytuacja na poziomie powiatu i Polski. Jedynie w województwie świętokrzyskim obserwujemy spadek w 2020 r.

Wraz ze wzrostem liczby budynków mieszkalnych, nastąpił wzrost liczby mieszkań w Gminie Raków. W analizowanym okresie wzrost nastąpił również w powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz na terenie całego kraju. Szczegółowe dane przedstawia tabela.

Tabela 20 Mieszkania w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	2 072	2 081	2 094	2 103	2 114
powiat kielecki	59 926	60 596	61 293	62 062	62 656
województwo świętokrzyskie	441 579	444 300	447 190	450 754	454 126
Polska	14 272 010	14 439 777	14 615 112	14 812 774	15 015 333

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

W Gminie Raków przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań jest niższa niż średnie wartości dla powiatu, województwa oraz Polski. Szczegółowe dane zaprezentowano w kolejnej tabeli.

Tabela 21 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	71,7	71,9	72,0	72,2	72,3
powiat kielecki	88,5	88,9	89,3	89,7	90,0
województwo świętokrzyskie	74,3	74,6	74,9	75,1	75,3
Polska	73,8	74,0	74,2	74,4	74,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

1.6 Bezpieczeństwo publiczne

Obowiązek ochrony bezpieczeństwa publicznego spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej, a także na społeczeństwie. Wypełniany jest przez specjalnie powoływane do tego podmioty, jak Straż Pożarna czy Policja.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (dalej OSP) funkcjonują jako organizacje pozarządowe i stanowią istotny element krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Do ich głównych zadań należą:

- gaszenie pożarów,
- ratownictwo techniczne, w szczególności na drogach,
- ewakuacja poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt, a także mienia,
- oznakowanie i zabezpieczenie miejsc prowadzenia działań ratowniczych,
- prowadzenie działań ratowniczych na obszarach wodnych, w szczególności podczas powodzi,
- usuwanie skutków zdarzeń, zwłaszcza po przejściu anomalii pogodowych.

Na obszarze Gminy Raków działa siedem jednostek OSP, w tym 6 jednostek typu „S” (Chańcza, Celiny, Ociesęki, Raków, Szumsko, Wola Wąkopna) i 1 jednostka typu „M” (Bardo). Jednostki zrzeszają około 100 druhów i druhen.

Cztery jednostki – Chańcza, Raków, Szumsko i Ociesęki) funkcjonują w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Głównym celem OSP jest działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Tabela przedstawia miejscowe zagrożenia w Gminie Raków w latach 2018-2021.

Tabela 22 Miejscowe zagrożenia w Gminie Raków w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
ogółem	43	45	56	43
silne wiatry	11	17	24	13
opady śniegu	1	0	0	0
opady deszczu	7	13	6	11
w komunikacji	17	13	13	9
medyczne	7	2	13	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 2.07.2022 r.)

Analiza powyższych danych pokazuje, że do 2020 r. liczba miejscowych zagrożeń rosła. jednak w 2021 r. zmalała o kilkanaście przypadków. Na pozytywną ocenę zasługuje

przede wszystkim spadek liczby zagrożeń w komunikacji, natomiast w sposób negatywny można ocenić ogólny wzrost zagrożeń medycznych.

Tabela przedstawia zdarzenia, w których udział brały jednostki OSP z Gminy Raków w latach 2018-2020.

Co istotne, poniższe zdarzenia zostały podzielone w oparciu o dokument pn. „Zasady ewidencjonowania zdarzeń w Systemie Wspomagania Decyzji”, zgodnie z którym:

- wielkość pożaru określana jest na podstawie powierzchni lub objętości, która została spalona lub zniszczona,
- miejscowe zagrożenie to inne niż pożar zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia zdrowia, mienia lub środowiska,
- miejscowe zagrożenie małe to zdarzenia o ograniczonym zakresie działań jednostek prowadzone bez użycia sprzętu specjalnego,
- miejscowe zagrożenia lokalne to nagłe uszkodzenia urządzeń, maszyn, pojazdów, które powodują zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub skażenie środowiska, w których: wystąpiła nie więcej niż 1 ofiara śmiertelna; lub wystąpił nie więcej niż 3 osoby, które zostały zabrane przez zespół ratownictwa medycznego z miejsca zdarzenia; lub brały udział nie więcej niż 4 zastępy.
- miejscowe zagrożenia średnie to nagłe uszkodzenia urządzeń, maszyn, pojazdów, które powodują zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub skażenie środowiska, w których: wystąpiło od 2 do 3 ofiar śmiertelnych; lub wystąpiło od 4 do 10 osób, które zostały zabrane przez zespół ratownictwa medycznego; lub brało udział od 5 do 12 zastępów; lub brała udział jedna grupa specjalistyczna.

Tabela 23 Zdarzenia z udziałem jednostek OSP w Gminie Raków w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
zdarzenia ogółem	95	105	118	85
pożary razem	18	48	43	24
pożary - małe	15	46	40	24
pożary - średnie	3	2	3	0
miejscowe zagrożenia razem	76	53	73	58

	2018	2019	2020	2021
miejscowe zagrożenia - małe	4	3	2	2
miejscowe zagrożenia - lokalne	66	49	69	53
miejscowe zagrożenia - średnie	6	1	2	3
alarmy fałszywe razem	1	4	2	3
alarmy fałszywe - w dobrej wierze	1	4	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała wzrost zdarzeń ogółem, jednak jest on bardziej zauważalny w przypadku pożarów, które wzrosły około trzykrotnie. Większość z nich stanowiły pożary małe. Z kolei miejscowe zagrożenia zmieniały się w sposób sinusoidalny – pomiędzy rokiem 2018 a 2019 nastąpił spadek, natomiast w 2020 r. wskaźnik ten ponownie wzrósł do wartości z 2018 r., co można uznać za negatywną sytuację.

Na terenie Gminy Raków funkcjonuje Komisariat Policji, który jest zlokalizowany w miejscowości Raków. Obejmuje on swoim zasięgiem obszar dwóch gmin: Łągów i Raków. Komisariat podlega pod Komendę Miejską Policji w Kielcach.

Tabela przedstawia interwencje Policji oraz podejmowane postępowania w związku z przemocą w rodzinie na terenie Gminy Raków w latach 2016-2020.

Tabela 24 Interwencje policji oraz postępowania karne w związku z przemocą w rodzinie w Gminie Raków w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
interwencje domowe	74	103	46	30	33
liczba zawiadomień Policji/Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 kk	3	9	10	6	10
wszczęte postępowania w zw. z art. 207 § 1 kk	1	5	2	4	8

	2016	2017	2018	2019	2020
postępowania w zw. z art. 207 § 1 kk zakończone aktem oskarżenia	0	5	2	2	6

Źródło: Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Raków na lata 2021-2028

Warto zaznaczyć, że w miejscowości Raków funkcjonuje System monitoringu, co wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo mieszkańców.

1.7 Kultura, sport i rekreacja

Na obszarze Gminy Raków znajdują się następujące obiekty i zespoły zabytkowe wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego:

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z cmentarzem przykościelnym w Bardzie – wzniesiony w 1789 r.;
- Kościół filialny p.w. Św. Andrzeja w Drogowlach – 1620-30 r.;
- Układ urbanistyczny i zespół zabudowy małomiasteczkowej z relikdami architektury sakralnej i mieszczkańskiej innowierców (Braci Polskich) w Rakowie – 2 połowa XVI wieku – 1 połowa XVII wieku oraz XIX/XX wiek;
- Zespół kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Rakowie obejmujący kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy (1640-50 r., 1947 r.), dzwonnice z 1 połowy XVIII wieku oraz dawną plebanię (XVI/XVII wiek);
 - Kościół filialny p.w. Św. Anny w Rakowie – 1641 r., XVIII wiek;
 - Budynek Wójtostwa w Rakowie – XVI/XVII wiek;
 - Pozostałości zamku obronnego wraz z fosą w Rembowie – XIV wiek;
 - Zespół dworski w Rembowie obejmujący dwór oraz pozostałości parku – XVII wiek;
 - Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa w Szumsku – 1673 r.

Zgodnie z Rejestrem Instytucji Kultury, samorządową instytucją kultury na terenie Gminy jest Gminna Biblioteka Publiczna w Rakowie. Została utworzona na mocy uchwały nr IV/17/2006 Rady Gminy Raków z dnia 28 grudnia 2006 r. Do jej zadań należy gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie, ochrona i udostępnianie zbiorów bibliotecznych oraz działalność informacyjna i kulturalno-oświatowa na rzecz

zaspokajania potrzeb środowiska, a także promowanie walorów regionalnych wśród społeczności lokalnej, jak i na zewnątrz.

Gminna Bibliotek Publiczna w Rakowie znajduje się w części budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie przy ulicy Łagowskiej 25. Mieszkańcy w ramach działalności Biblioteki mogą korzystać z wypożyczalni, czytelni, pracowni komputerowej, kąciaka maluch oraz cały księgozbiór. W skład księgozbioru wchodzi: księgozbiór podręczny, księgozbiór dydaktyczno-naukowy, zbiory regionalne, lektury, księgozbiór dla najmłodszych, księgozbiór z zakresu literatury pięknej (polskiej i zagranicznej), czasopisma i gazety oraz nowości wydawnicze.

Biblioteka w Rakowie posiada jedną filię biblioteczną w Szumsku. Jej siedziba mieści się na parterze budynku Domu Wiejskiego w Szumsku. Znajduje się tam wypożyczalnia, cały księgozbiór, pracownia komputerowa oraz czytelnia. Mieszkańcy mogą uczestniczyć w spotkaniach Dyskusyjnego Klubu Książki, który funkcjonuje w filii biblioteczej.

Działalność Biblioteki w Gminie Raków na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawiono w tabeli. Pod koniec 2021 r. Biblioteka dysponowała księgozbiorem w ilości 21218 woluminów. W analizowanym okresie księgozbiór ten systematycznie się powiększał z roku na rok. Do roku 2018 wzrastała również liczba czytelników. Natomiast od 2019 r. obserwujemy spadek. Na dzień 31 grudnia 2021 r. zarejestrowanych było 318 czytelników. Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku wypożyczeń księgozbioru – do 2018 r. rośnie liczba wypożyczeń, a po 2019 r. maleje. Szczególnie duży spadek widoczny jest w roku 2020 i 2021, na co z pewnością wpływ miała pandemia koronawirusa.

Tabela 25 Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Rakowie w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
biblioteki i filie	2	2	2	2	2	2
księgozbiór	18 437	18 822	19 481	19 940	20 722	21 218
czytelnicy w ciągu roku	559	572	617	564	314	318
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	7 247	9 693	11 528	8 963	5 671	4 957

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

Działalność kulturalna w Gminie Raków skupia się przede wszystkim w placówkach oświatowych, tj. szkołach i przedszkolach.

Na terenie Gminy funkcję centrum kultury lokalnej pełni świetlica środowiskowa „Tęcza” w Rakowie. Jej zadaniem jest organizacja czasu wolnego lokalnej społeczności, w szczególności dzieci i młodzieży.

W ramach różnego rodzaju działań i projektów organizowane są warsztaty i zajęcia umożliwiające aktywne spędzanie czasu wolnego oraz sprzyjające zachowaniom nieagresywnym. W 2021 r. osoby korzystające ze świetlicy mogły wziąć udział m.in. w projektach:

- Warsztaty rękodzieła artystycznego „Ludowe rękoczyny” – projekt realizowany we współpracy z Gminnym Towarzystwem Sportowym w Rakowie, celem projektu było ukazanie dzieciom bogactwa i piękna tkwiącego w dawnych tradycjach tworzenia prac rękodzielnictwa ludowego.
- „Na straży lokalnego dziedzictwa!” – projekt realizowany we współpracy z OSP Raków, zajęcia artystyczne z zakresu ceramiki.
- „Startujemy ze sportem!” – zadaniem projektu była organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z terenu Gminy w trakcie trwania wakacji poprzez realizację zajęć sportowych. Zorganizowane zostały zajęcia sportowe z zakresu piłki nożnej i koszykowej oraz wyjazdy na basen do Powiatowego Centrum Sportowego w Staszowie.
- „Produkt i dziedzictwo” – promocja lokalnych zasobów Gminy Raków oraz obszaru LGD Białe Ługi. W ramach projektu zorganizowano warsztaty artystyczne, rajdy nordic walking oraz rajdy rowerowe po terenie Gminy oraz obszarze LGD Białe Ługi oraz zakupiono potrzebne wyposażenie.
- Warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży „Wyzwalamy radość tworzenia” – projekt miał na celu aktywizację młodego pokolenia w działaniach kulturalnych. Zorganizowano różnorodne warsztaty artystyczne.

Świetlica środowiskowa „Tęcza” we współpracy z Gminnym Towarzystwem Sportowym w Rakowie od grudnia 2021 r. do końca czerwca 2022 r. realizowała projekt edukacyjny dla uczniów Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Rakowie pt. „Rakowska Akademia fundacji PZU Edycja nr 2!”. Projekt miał na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkującej tereny wiejskie poprzez organizację profesjonalnych pozalekcyjnych zajęć i warsztatów rozwijających wiedzę, zdolności, talenty, zainteresowania, umiejętności społeczne i kluczowe uczniów. Uczniowie brali

udział w licznych wyjazdach edukacyjno-kulturalnych, sportowych i rozrywkowych oraz mogli korzystać ze wsparcia psychologa.

W ramach współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rakowie realizowane są warsztaty i zajęcia profilaktyczne, pogadanki z zakresu: zrozumienia własnych emocji, asertywności, szkodliwych substancji psychoaktywnych oraz dopalaczy alkoholowych, nikotyny.

Na terenie Gminy działa klub sportowy Gminne Towarzystwo Sportowe.

Gmina Raków położona jest nad zalewem Chańcza, wokół którego zlokalizowanych jest kilkanaście plaż piaszczystych otoczonych lasem, obiekty gastronomiczne oraz miejsca biwakowe. Stanowi to duży potencjał dla rozwoju turystyki.

Gmina posiada rozbudowaną bazę noclegową, do której należą w szczególności liczne gospodarstwa agroturystyczne.

Przez Gminę Raków przebiegają dwa piesze szlaki turystyczne:

- Żółty szlak turystyczny: Szydłów – Widelki,
- Niebieski szlak turystyczny: Chęciny – Łągów.

Na terenie Gminy oraz obszaru działania LGD Białe Ługi zlokalizowane są szlaki rowerowe o łącznej długości 350 km. Jest to między innymi Wschodni szlak rowerowy Green Velo.

W zabytkowym budynku „Dom Wójta” w Rakowie mieści się punkt informacji turystycznej, w którym znajdują się materiały promujące Gminę oraz gospodarstwa agroturystyczne zlokalizowane na jej obszarze.

W 2011 r. powstał „Przewodnik po gminie Raków i produktach lokalnych obszaru LGD Białe Ługi”. W przewodniku znajduje się wiele ciekawych i ważnych informacji dotyczących Gminy.

Gmina Raków jest członkiem Regionalnej Organizacji Turystycznej Kielce. Ponadto w 2022 r. Gmina przystąpiła do Stowarzyszenia Lokalna Organizacja Turystyczna „Góry Świętokrzyskie” na mocy uchwały nr LIV/372/2022 Rady Gminy Raków z dnia 25 stycznia 2022 r. Celem przystąpienia do stowarzyszenia było wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru Gór świętokrzyskich do zrównoważonego rozwoju Gminy.

1.8 Aktywność społeczna

Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi na mocy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Narzędziem realizacji jest w tym przypadku corocznie aktualizowany Roczny program współpracy Gminy Raków z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Priorytetowymi zadaniami publicznymi realizowanymi przez organizacje rządowe działające na terenie Gminy są zadania w zakresie:

- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – jak na przykład organizacja wydarzeń kulturalnych (wystaw, festiwali, koncertów, wydarzeń artystycznych) czy edukacja i działania aktywizujące mieszkańców (przede wszystkim dzieci i młodzież),
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – przykładowo są to wszystkie formy aktywności fizycznej dla osób niepełnoletnich i dorosłych, w tym również w połączeniu z promocją turystyki.

W Programie na 2022 rok zawarto główny cel, jaki ma przyświecać współpracy z organizacjami pozarządowymi, którym jest „budowanie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi poprzez wspieranie ich w realizacji ważnych celów społecznych”. Natomiast cele szczegółowe wskazane w Programie brzmią następująco:

- umocnienie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych,
- zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w gminie,
- integracja podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych,
- udział zainteresowanych podmiotów przy tworzeniu programu współpracy,
- otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów konkretnych zadań publicznych obecnie prowadzonych przez gminę,
- wypracowanie rocznego modelu lokalnej współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem gminy,
- stworzenie systemu monitorowania potrzeb społecznych na obszarze gminy opartego na ścisłej współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Cele te są niezmiennie od wielu lat.

Organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze Gminy Raków są:

- Ochotnicza Straż Pożarna Raków,
- Ochotnicza Straż Pożarna Szumsko,
- Ochotnicza Straż Pożarna Chańcza,
- Ochotnicza Straż Pożarna Ociesęki,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wola Wąkopna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Celiny,
- Gminne Towarzystwo Sportowe,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Rakowskiej i Regionu Świętokrzyskiego,
- Fundacja Tradycja i Nowoczesność,
- Fundacja Liliri Naturalny Rozkwit Integracji Wielopokoleniowej,
- Fundacja Pasja To Ja,
- Stowarzyszenie „Powrót Do Natury”,
- Stowarzyszenie Readaptacji Społecznej „Druga Szansa” w Rembowie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Bardzie,
- Stowarzyszenie Dolina Piastowska „Wrębów”,
- Rakowskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Źródło”,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych w Radostowie.

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element władz Gminy Raków i w znacznym stopniu oddziałują na rozwój Gminy.

Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest partycypacja w wyborach, w szczególności samorządowych. Wskaźnikiem jest tutaj przede wszystkim frekwencja wyborcza, która ukazuje jak dana społeczność lokalna angażuje się w wybór władz lokalnych oraz regionalnych.

Kolejne tabele przedstawiają udział mieszkańców Gminy Raków w wyborach samorządowych (na wójta; do rad gmin oraz rad miast w miastach na prawach powiatu; rad powiatów; sejmików województwa), które zostały przeprowadzone w 2018 r. w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz całego kraju.

Tabela 26 Wybory na wójta/burmistrza/prezydenta gminy/miasta w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy	frekwencja wyborcza
I tura wyborów			
Gmina Raków	4 725	2 920	61,80
powiat kielecki	168 976	101 172	59,87
województwo świętokrzyskie	1 018 890	577 898	56,72
Polska	30 115 896	16 534 085	54,90
II tura wyborów			
Gmina Raków	0	0	0,00
powiat kielecki	60 316	33 613	55,73
województwo świętokrzyskie	445 092	229 545	51,57
Polska	9 523 401	4 650 111	48,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 1.07.2022 r.)

Tabela 27 Wybory do rad gmin oraz rad miast w miastach na prawa powiatu w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy	frekwencja wyborcza
Gmina Raków	4 725	2 919	61,78
powiat kielecki	164 076	98 086	59,78
województwo świętokrzyskie	994 439	564 980	56,81
Polska	29 095 469	16 041 203	55,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 1.07.2022 r.)

Tabela 28 Wybory do rad powiatu w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy	frekwencja wyborcza
Gmina Raków	4 725	2 921	61,82
powiat kielecki	169 230	101 216	59,81
województwo świętokrzyskie	864 299	489 744	56,66
Polska	20 471 882	11 184 814	54,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 1.07.2022 r.)

Tabela 29 Wybory do sejmików województwa w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju

	uprawnieni do głosowania	oddane głosy	frekwencja wyborcza
Gmina Raków	4 725,0	2 921	61,82
powiat kielecki	170 200,0	101 418	59,59
województwo świętokrzyskie	1 021 995,0	578 365	56,59
Polska	30 170 012,0	16 545 490	54,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 1.07.2022 r.)

Aktywność mieszkańców Gminy Raków w wyborach samorządowych w 2018 r. można ocenić w sposób pozytywny, ponieważ frekwencja wyborcza w Gminie była wyższa niż w powiecie, województwie oraz w Polsce. Warto również podkreślić, że wójt Gminy został wybrany w I turze.

1.9 Finanse i administracja

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej są dochody własne gminy, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Istotne jest by podstawę dochodów stanowiły środki własne, a subwencje i dotacje stanowiły jedynie uzupełnienie budżetu.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego źródłami dochodów własnych gminy są przede wszystkim:

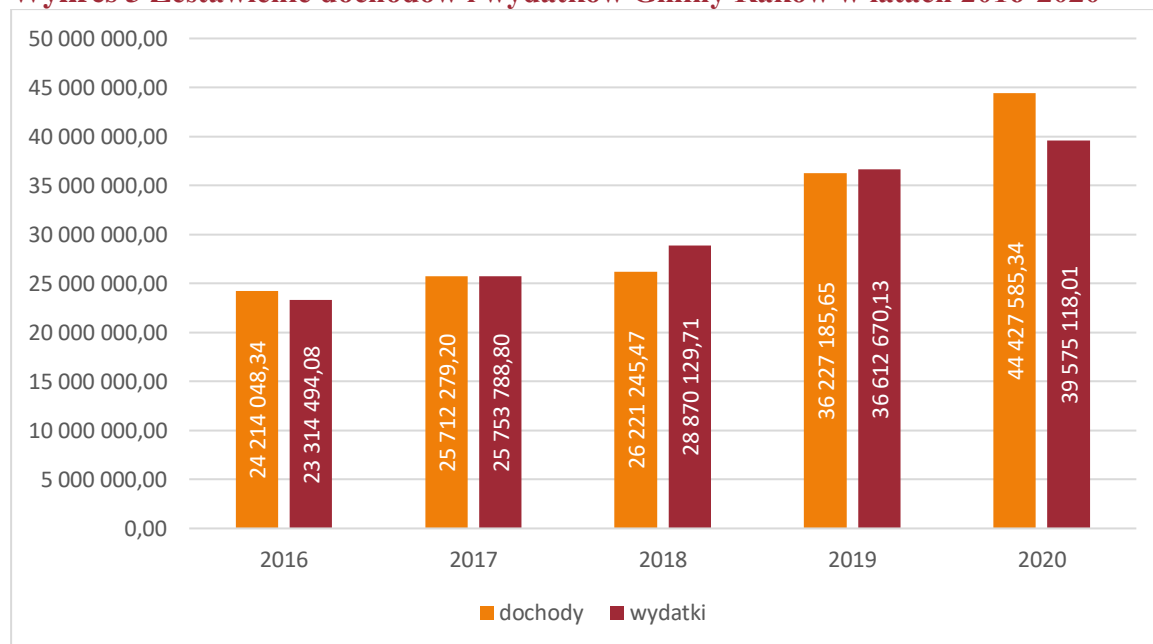
- wpływy z podatków - od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych (opłacanego w formie karty podatkowej), od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych,
- wpływy z opłat - skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej,
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych,
- dochody z majątku gminy,
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,
- dochody z kar pieniężnych i grzywien,
- dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Gminy Raków za 2021 r. Gmina Raków w 2021 r. osiągnęła dochód w wysokości 36 614 876,77 zł, wykonując przy tym plan budżetowy w 106,05%. Gmina poniosła wydatki w wysokości 30 688 495,67 zł, co stanowi 73,52% planu budżetowego. Oznacza to, że z saldem dodatnim w kwocie 5 926 381,10 zł.

Na wykresie przedstawiono zestawienie dochodów i wydatków Gminy Raków w latach 2016-2020. Pozwoli to na zobrazowanie relacji pomiędzy nimi oraz weryfikację występujących różnic. Pożądanym zjawiskiem jest osiąganie wyższego poziomu dochodów w stosunku do poziomu wydatków, czyli nadwyżki budżetowej. Taki stan rzeczy możemy zaobserwować w 2016 i 2020 r. W pozostałych latach występował deficyt budżetowy.

Wykres 3 Zestawienie dochodów i wydatków Gminy Raków w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.06.2022)

Struktura dochodów w Gminie na przestrzeni lat 2016-2020, zgodnie z klasyfikacją budżetową, została zaprezentowana w tabeli. Dochody Gminy Raków w analizowanym okresie wzrastały z roku na rok. Największe wpływy przynoszą, dochody związane z: różnymi rozliczeniami (m.in. subwencje i dotacje), pomocą społeczną oraz pochodzące od osób prawnych, osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej. Natomiast najmniejsze wpływy pochodzą z turystyki (500,00 zł w 2020 r.) oraz kultury fizycznej (9 684,52 zł w 2018 r.).

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY RAKÓW

	2016	2017	2018	2019	2020
dochody ogółem	24 214 048,34	25 712 279,20	26 221 245,47	36 227 185,65	44 427 585,34
rolnictwo i łowiectwo	354 905,72	428 174,60	528 785,97	2 273 678,55	430 583,36
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	494 639,65	480 123,35	587 895,09	546 823,93	554 445,48
transport i łączność	1 628 830,03	1 738 077,15	846 063,00	2 230 192,62	0,00
turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00
gospodarka mieszkaniowa	356 976,18	78 163,60	149 265,40	203 234,26	173 196,79
działalność usługowa	5 000,00	0,00	23 000,00	0,00	27 000,00
informatyka	0,00	0,00	0,00	80 090,40	70 662,12
administracja publiczna	111 003,01	122 759,72	75 603,39	132 965,71	124 703,44
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	10 740,00	1 217,00	103 433,58	90 289,19	85 513,00
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	183 933,86	13 379,25	8 951,04	28 187,64
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3 769 110,04	4 173 562,48	4 485 127,02	4 877 688,40	5 088 676,21

	2016	2017	2018	2019	2020
różne rozliczenia	8 963 136,54	8 815 435,27	9 405 861,50	9 992 567,80	19 151 567,73
oświata i wychowanie	514 812,46	596 848,73	427 395,20	4 246 764,89	6 164 713,45
ochrona zdrowia	486,15	1 528,21	346,32	277,17	908,05
pomoc społeczna	7 143 414,64	1 009 536,62	999 711,70	1 006 518,37	1 109 697,88
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	0,00	23 562,00	230 520,00
edukacyjna opieka wychowawcza	184 663,20	157 226,40	120 363,20	134 712,00	90 476,80
rodzina	-	7 232 876,69	7 095 399,76	7 559 821,20	8 692 309,97
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	636 330,72	667 086,57	1 043 671,53	2 799 048,12	2 279 855,76
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	40 000,00	25 728,95	306 259,04	20 000,00	124 065,66
kultura fizyczna	0,00	0,00	9 684,52	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 01.07.2022)

	2016	2017	2018	2019	2020
wydatki ogółem	23 314 494,08	25 753 788,80	28 870 129,71	36 612 670,13	39 575 118,01
rolnictwo i łowiectwo	509 760,01	528 331,00	4 559 202,18	441 453,25	432 387,15
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	234 438,70	205 615,17	253 322,41	372 922,21	360 772,16
transport i łączność	2 432 423,67	2 922 167,79	1 471 969,97	1 985 664,70	1 724 825,67
turystyka	16 975,79	13 684,11	1 010,31	18 535,79	2 251,35
gospodarka mieszkaniowa	175 082,29	161 333,32	149 573,93	141 878,71	187 182,20
działalność usługowa	5 500,00	0,00	0,00	0,00	27 000,00
informatyka	0,00	0,00	0,00	63 238,00	70 662,12
administracja publiczna	3 385 302,84	3 749 310,01	3 715 009,36	3 907 034,60	3 805 224,81
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	10 740,00	1 217,00	103 433,58	90 289,19	85 513,00
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	183 129,99	409 898,11	139 527,62	195 118,32	248 942,71
obsługa długu publicznego	247 322,19	219 208,88	232 665,45	286 471,79	233 050,77
oświata i wychowanie	7 027 998,39	7 236 726,54	7 755 370,56	15 246 802,64	16 997 430,48
ochrona zdrowia	60 902,57	73 898,74	60 697,35	76 489,40	70 781,03
pomoc społeczna	7 934 959,03	1 811 775,78	1 897 254,35	2 114 116,92	2 255 112,43

	2016	2017	2018	2019	2020
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	0,00	23 562,00	0,00
edukacyjna opieka wychowawcza	230 829,00	196 533,00	150 454,00	149 680,00	113 096,00
rodzina	-	7 290 748,49	7 148 221,03	7 628 305,01	8 800 132,49
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	654 086,66	754 813,33	765 715,00	3 668 958,41	3 635 081,96
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	195 042,95	170 527,53	450 018,09	195 149,19	518 671,68
kultura fizyczna	10 000,00	8 000,00	16 684,52	7 000,00	7 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 01.07.2022)

Analiza danych z tabeli dotyczącej wydatków w Gminie Raków wykazała, że wydatki w Gminie w latach 2016-2020 systematycznie rosną. Największe wydatki stanowią przede wszystkim: oświata i wychowanie, pomoc społeczna oraz administracja publiczna. Natomiast najmniejsze koszty ponoszone są na działalność usługową oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

1.10 Analiza SWOT sfery społecznej

W celu zebrania i uporządkowania informacji oraz wniosków wynikających z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Raków należy dokonać analizy SWOT. Poniższa tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy oraz jej szanse i zagrożenia w sferze społecznej.

Tabela 30 Analiza SWOT sfery społecznej

Analiza SWOT sfery społecznej	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej, • wysoki odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, • współczynnik skolaryzacji brutto wyższy niż w powiecie i województwie, • obowiązywanie programów społecznych, • spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności duży spadek dzieci korzystających z dożywiania w szkole, • obowiązywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, • funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności, • występowanie zjawiska starzenie się społeczeństwa, • ujemny przyrost naturalny, • ujemne saldo migracji, • brak żłobków, klubów dziecięcych oraz punktów opieki dziennej, • przeciętna powierzchnia mieszkań niższa niż średnie wartości dla powiatu, województwa i Polski, • wzrost wydatków Gminy • deficyt budżetowy w latach 2017-2019.

Analiza SWOT sfery społecznej

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych,• zapewniona podstawowa opieka zdrowotna (Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie oraz filia w Ociesękach),<ul style="list-style-type: none">• wzrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie,• wzrost liczby mieszkań w Gminie,• funkcjonowanie siedmiu jednostek OSP,<ul style="list-style-type: none">• spadek liczby pożarów,• spadek interwencji policyjnych,• dziewięć obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych,• działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Rakowie,• działalność świetlicy środowiskowej „Tęcza”,• działalność Gminnego Towarzystwa Sportowego,• liczne gospodarstwa agroturystyczne na terenie Gminy,<ul style="list-style-type: none">• współpraca z organizacjami pozarządowymi,• piesze szlaki turystyczne oraz szlaki rowerowe zlokalizowane na obszarze Gminy,• frekwencja wyborcza w 2018 r. wyższa niż w powiecie, województwie i Polsce, wzrost dochodów Gminy.	

Analiza SWOT sfery społecznej	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">możliwość pozyskiwania środków finansowych (w tym funduszy UE) na realizację projektów o charakterze społecznym.	<ul style="list-style-type: none">następstwa związane z pandemią Covid-19,starzenie się społeczeństwa,zwiększające się wydatki na emerytury i świadczenia społeczne spowodowane trendem starzenia się społeczeństwa,wzrost kosztów opieki zdrowotnej.

Źródło: Opracowanie własne

2. Sfera gospodarcza

2.1 Potencjał gospodarczy

Na potencjał gospodarczy gminy składają się przede wszystkim: aktywność zawodowa mieszkańców, lokalny rynek pracy, poziom i rodzaj przedsiębiorczości oraz atrakcyjność środowiska naturalnego. Stanowi on jeden z najważniejszych czynników rozwoju każdej jednostki samorządowej.

Gmina, poprzez współpracę międzyregionalną z innymi gminami, również z jednostkami samorządowymi z sąsiednich państw, ma szansę na większy rozwój. Gmina Raków współpracuje z innymi społecznościami samorządowymi, jest członkiem następujących stowarzyszeń:

- Związku Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego,
- Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego,
- Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi”.
- Stowarzyszenia Lokalna Organizacja Turystyczna „Góry Świętokrzyskie

Stowarzyszenie Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego powstało w 2001 r. Zrzesza 98 gmin województwa Świętokrzyskiego. Działa na rzecz pogłębiania współpracy między miastami i gminami regionu świętokrzyskiego.

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego powstała w 2002 r. Jej głównym statutowym działaniem jest promocja turystyczna województwa świętokrzyskiego. W ramach tego zadania zajmuje się administracja systemu informacji turystycznej w całym województwie.

Lokalna Grupa Działania „Białe Ługi” jest partnerstwem zrzeszającym partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Swoim zasięgiem obejmuje siedem sąsiadujących ze sobą gmin położonych w województwie świętokrzyskim w powiatach kieleckim (Chmielnik, Daleszyce, Pierzchnica i Raków) i staszowskim (Staszów, Szydłów i Bogoria). Głównym celem organizacji jest promocja obszarów wiejskich, mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich, upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności, promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Góry Świętokrzyskie” zrzesza osoby fizyczne, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe i samorządy lokalne

działające w obszarze Gór Świętokrzyskich. Misją Stowarzyszenia jest przede wszystkim: wspieranie rozwoju turystyki i kultury Gór Świętokrzyskich, inicjowanie nowych oraz wzrost jakości istniejących lokalnych produktów turystycznych.

Jednym z głównych czynników mających wpływ zarówno na bieżącą sytuację, jak i możliwości inwestycyjne i rozwój jednostki samorządowej są dochody własne gmin.

Zgodnie z Raportami o stanie gminy za lata 2018-2021 dochody własne Gminy Raków prezentowały się następująco:

- W 2018 r. wyniosły 5 801 062,47 zł, co stanowiło około 22% całkowitych dochodów,
- W 2019 r. wyniosły 7 468 820,63 zł, co stanowiło około 21 % całkowitych dochodów,
- W 2020 r. wyniosły 7 216 797,32 zł, co stanowiło około 16% całkowitych dochodów,
- W 2021 r. wyniosły 10 370 533,67 zł, co stanowiło około 28% całkowitych dochodów.

Dochody własne Gminy z roku na rok rosną, jednocześnie stanowią coraz większy procent dochodów ogółem.

O potencjale gospodarczym świadczy także tzw. wskaźnik inwestycyjny, czyli udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach gminy. W 2021 r. Gmina Raków na realizację zadań inwestycyjnych przeznaczyła kwotę 1 047 118,67 zł, co stanowiło 3,41% ogólnych wydatków.

Atrakcyjność środowiska naturalnego może stanowić podstawę rozwoju nowych funkcji ekonomicznych, wymaga to jednak często licznych inwestycji. Blisko 2/3 powierzchni Gminy stanowią obszary chronione – są to tereny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny oraz Chmielnicko-Szydłowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Mogą one stanowić zarówno ograniczenia, jak i szansę rozwoju. Gmina Raków posiada obszary cenne przyrodniczo, czyli takie o wysokiej bioróżnorodności oraz bogate w zasoby naturalne, krajobrazowe i kulturowe. Z tego powodu jest to region o dużym potencjalnie turystycznym. O czym świadczy m.in. wysoka liczba turystów zagranicznych odwiedzających Gminę Raków przedstawiona w kolejnej tabeli.

Tabela 31 Liczba turystów zagranicznych odwiedzających Gminę Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
turyści zagraniczni	226	271	319	250	56	91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 05.07.2022)

Analiza danych zawartych w tabeli pokazuje wzrost liczby turystów zagranicznych odwiedzających Gminę w latach 2016-2018. Po roku 2019 liczba ta maleje, w szczególności duży spadek ma miejsce w latach 2020-2021, na co wpływ miała z pewnością trwająca w tym okresie pandemia Covid-19 i związane z nią obostrzenia.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 14 gospodarstw agroturystycznych. Potencjał agroturystyczny Gminy podnoszą produkty regionalne. Na polską listę produktów tradycyjnych wpisane zostały: „Rakowski ziemniak pieczony” oraz „Dzienie Rakowskie”.

2.2 Przedsiębiorczość

Istotnym wskaźnikiem w przypadku sytuacji gospodarczej jest liczba podmiotów gospodarczych wg klas wielkości. Zgodnie z którym przedsiębiorstwa dzielimy na:

- mikroprzedsiębiorstwa, czyli zatrudniające do 9 osób,
- małe przedsiębiorstwa, czyli zatrudniające między 10 a 49 osób,
- średnie przedsiębiorstwa, czyli zatrudniające pomiędzy 50 a 249 osób,
- duże przedsiębiorstwa, czyli zatrudniające 250 i więcej osób.

Tabela przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych według klas wielkości zarejestrowanych w Gminie Raków w latach 2016-2021.

Tabela 32 Liczba podmiotów gospodarczych wg klas wielkości w Gminie Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	377	395	410	401	420	439
0 - 9	365	380	395	387	405	423
10 - 49	11	14	14	13	14	16
50 - 249	1	1	1	1	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (dostęp: 4.07.2022 r.)

Analiza struktury sektora przedsiębiorstw pod względem wielkości pokazała, że w Gminie Raków dominują tzw. mikroprzedsiębiorstwa, które w 2021 r. stanowiły ok. 96% wszystkich przedsiębiorstw. Co najistotniejsze ich liczba systematycznie wzrasta (jedynie między 2018 a 2019 rokiem zauważalny jest spadek). Drugą grupą pod względem liczebności są małe przedsiębiorstwa. Ich liczba jest w zasadzie na stałym poziomie, zauważalny jest niewielki wzrost (w 2021 r. o pięć przedsiębiorstw więcej niż w 2016 r.). Warto zaznaczyć, że do 2020 r. na obszarze Gminy Raków funkcjonowało jedno średnie przedsiębiorstwo. Zakończenie jego działalności należy uznać za negatywną sytuację.

Analiza sektorowa przedsiębiorstw prowadzących działalność na obszarze Gminy Raków pozwala określić najbardziej rozwinięte sektory gospodarki. Jest ona możliwa dzięki klasyfikacji PKD.

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) stanowi umownie przyjęty, hierarchicznie usystematyzowany podział zbioru działalności gospodarczych wykonywanych przez podmioty gospodarcze. Została wprowadzona na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 2007 r. Zgodnie ze wspomnianą klasyfikacją poniższe sekcje dotyczą następujących działalności gospodarczych:

- sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- sekcja B – górnictwo i wydobywanie;
- sekcja C – przetwórstwo przemysłowe;
- sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- sekcja E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami;
- sekcja F – budownictwo;
- sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli;
- sekcja H – transport i gospodarka magazynowa;
- sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- sekcja J – informacja i komunikacja;
- sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;
- sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;

- sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne;
- sekcja P – edukacja;
- sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- sekcja S i T – pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Tabela przedstawia przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Raków według sekcji PKD 2007 w latach 2016-2021.

Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w Gminie Raków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	377	395	410	401	420	439
Sekcja A	10	9	10	12	12	13
Sekcja B	1	1	1	0	0	0
Sekcja C	17	19	20	22	25	28
Sekcja D	1	1	1	1	1	1
Sekcja E	1	1	1	1	2	3
Sekcja F	72	75	74	73	89	95
Sekcja G	165	166	166	163	161	164
Sekcja H	16	23	22	22	23	23
Sekcja I	12	12	15	13	11	13
Sekcja J	2	2	1	0	1	2
Sekcja K	7	7	6	6	8	7
Sekcja L	0	0	0	1	0	1

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sekcja M	8	9	13	14	11	11
Sekcja N	3	4	8	7	9	7
Sekcja O	9	9	9	9	9	9
Sekcja P	13	13	13	12	13	16
Sekcja Q	10	11	13	8	10	11
Sekcja R	3	3	3	3	2	2
Sekcje S i T	25	28	31	29	28	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (dostęp: 4.07.2022 r.)

Analiza przedsiębiorstw zgodnie z podziałem na sekcje PKD wykazała, że w Gminie Raków przeważający udział mają działalności należące do sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), stanowią one około 37% wszystkich przedsiębiorstw. Drugim rodzajem działalności, pod względem liczebności, jest sekcja F (budownictwo). W badanym okresie najbardziej zauważalny wzrost liczby podmiotów gospodarczych wystąpił w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe)

W zakresie współpracy z przedsiębiorcami gminy mogą przede wszystkim podejmować działania szkoleniowo-doradczo-informacyjne. Na terenie Gminy Raków prowadzone są spotkania oraz szkolenia dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej w zakresie możliwości pozyskania środków finansowych na jej rozpoczęcie. Ponadto na stronie internetowej Urzędu Gminy są publikowane informacje o bieżących naborach wniosków o dofinansowanie działalności gospodarczej. Co istotne Gmina Raków podejmuje współpracę z przedsiębiorcami, głównie podczas organizacji uroczystości na obszarze Gminy.

Gminy mogą także wprowadzać ulgi w podatkach i opłatach oraz proponować niższe stawki, a także mogą oferować wsparcie w formie poręczeń, gwarancji czy pożyczek. Gmina Raków nie przewiduje żadnego ze wspomnianych rodzajów pomocy dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców.

2.3 Rynek pracy

Rynek pracy to obszar dynamiczny i zależny od wielu czynników społecznych i gospodarczych. Sprawnie działający rynek pracy przyczynia się do rozwoju gospodarki oraz zapewnia realizację ważnego celu społecznego, jakim jest prawo człowieka do pracy.

Rozwój gospodarczy nie jest możliwy bez udziału osób pracujących. Pracującymi są osoby, które wykonują pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód. Zalicza się do nich następując podmioty:

- Osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy,
- Pracodawców i pracujących na własny rachunek,
- Osoby wykonujące pracę nakładczą,
- Agentów,
- Członków spółdzielni produkcji rolniczej,
- Duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W tabeli przedstawiono stan zatrudnienia mieszkańców Gminy Raków w latach 2016-2021.

Tabela 34 Pracujący w Gminie Raków w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	362	365	400	518	439
kobiety	207	217	226	297	259
mężczyźni	155	148	174	221	180
pracujący na 1000 ludności	64	64	71	93	79

Źródło: Opracowanie własnie na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 05.07.2022)

Analiza danych zawartych w tabeli pokazała liczby osób pracujących w Gminie w latach 2016-2019. Jednakże w 2020 r. wraz z pandemią koronawirusa nastąpił spadek wspomnianego wskaźnika, co jest niekorzystną sytuacją, choć powszechną ze względu na ogólnopolskie obostrzenia, w wyniku których wiele osób utraciło pracę lub zakończyło działalność gospodarczą.

Liczba osób pracujących w Gminie Raków jest dość niska zapewne z uwagi na fakt, że większość mieszkańców znajduje zatrudnienie poza granicami Gminy.

Nieodłącznym elementem rynku pracy jest bezrobocie. Stanowi ono jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za bezrobotnym jest osoba:

- która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego,
- niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej,
- zdolna i gotowa o podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy,
- zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy.
- poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Analizując dane dotyczące bezrobocia, bierze się pod uwagę podział bezrobocia na jawne (zarejestrowane) oraz utajone (ukryte). Bezrobocie utajone dotyczy osób nieaktywnych zawodowo, ale przy tym nieobjętych ewidencją z powodu niezarejestrowania w powiatowych urzędach pracy. Bezrobocie jawne obejmuje osoby, które zgłosiły się do urzędów pracy i są zarejestrowane jako bezrobotne. Istotne jest, że wszelkie statystyki obejmują jedynie bezrobocie jawne, co oznacza, że nie oddają w pełni faktycznego stanu bezrobocia.

W tabeli przedstawiono poziom bezrobocia jawnego w Gminie Raków w latach 2016-2021 w odniesieniu do powiatu, województwa oraz Polski.

Tabela 35 Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
liczba bezrobotnych ogółem						
Gmina Raków	276	229	220	234	200	182
powiat kielecki	9 925	8 208	7 957	7 718	7 051	5 499
województwo świętokrzyskie	57 126	46 570	44 118	42 042	44 881	38 035
Polska	1 335 155	1 081 746	968 888	866 347	1 046 432	895 203

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
kobiety zarejestrowane jako bezrobotne						
Gmina Raków	137	110	110	122	114	95
powiat kielecki	4 844	4 155	4 130	3 915	3 622	2 827
województwo świętokrzyskie	28 939	24 225	23 233	22 143	23 050	19 665
Polska	712 227	595 530	546 642	479 415	561 606	481 935
mężczyźni zarejestrowani jako bezrobotni						
Gmina Raków	139	119	110	112	86	87
powiat kielecki	5 081	4 053	3 827	3 803	3 429	2 672
województwo świętokrzyskie	28 187	22 345	20 885	19 899	21 831	18 370
Polska	622 928	486 216	426 246	386 959	484 826	413 268
osoby poniżej 30 r. życia zarejestrowane jako bezrobotne						
Gmina Raków	126	94	79	82	67	71
powiat kielecki	3 477	2 860	2 651	2 484	2 178	1 628
województwo świętokrzyskie	17 273	13 514	12 565	11 796	12 377	9 456
Polska	363 901	282 366	251 994	222 972	271 158	210 910
osoby powyżej 50 r. życia zarejestrowane jako bezrobotne						
Gmina Raków	71	58	58	61	47	47
powiat kielecki	2 227	1 664	1 623	1 616	1 566	1 308
województwo świętokrzyskie	14 425	11 597	10 845	10 568	11 154	9 936
Polska	376 948	298 561	262 704	235 672	268 763	240 814

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
osoby długotrwale bezrobotne						
Gmina Raków	132	110	100	97	102	80
powiat kielecki	4 600	3 628	3 506	3 519	3 505	2 537
województwo świętokrzyskie	31 437	24 304	22 275	21 099	24 147	21 829
Polska	747 623	594 789	507 235	432 438	515 776	506 454

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 05.07.2022)

Analiza powyższych danych pokazała, że w latach 2016-2021 nastąpił spadek bezrobocia w Gminie Raków (wyjątkiem jest wzrost w roku 2019). W powiecie, województwie i całym kraju w analizowanym okresie również widoczny jest spadek liczby bezrobotnych z wyjątkiem roku 2020, gdzie liczba ta wzrasta z uwagi na pandemię koronawirusa.

W przypadku lokalnego rynku pracy ważną kwestią jest stopień bezrobocia w danej gminie, który określany jest przez udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W tabeli przedstawiono, jak kształtuje się sytuacja w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021.

Tabela 36 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Raków	7,9	6,6	6,4	6,9	6,0	5,5
powiat kielecki	7,4	6,1	6,0	5,8	5,4	4,2
województwo świętokrzyskie	7,4	6,1	5,9	5,7	6,2	5,3
Polska	5,6	4,6	4,2	3,8	4,6	4,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 05.07.2022)

Z danych zawartych w tabeli wynika, że stopień bezrobocia w Gminie Raków jest wyższy niż średnie dla powiatu, województwa i kraju.

2.4 Analiza SWOT sfery gospodarczej

W celu zebrania i uporządkowania informacji oraz wniosków wynikających z diagnozy sytuacji gospodarczej Gminy Raków należy dokonać analizy SWOT. Poniższa tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy oraz jej szanse i zagrożenia w sferze społecznej.

Tabela 37 Analiza SWOT sfery gospodarczej

Analiza SWOT sfery gospodarczej	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca w ramach członkostwa w stowarzyszeniach (Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego; Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego; Lokalna Grupa Działania), • wzrost dochodów własnych Gminy, • wysoka liczba turystów zagranicznych odwiedzających Gminę, • posiadanie produktów regionalnych wpisanych na polską listę produktów tradycyjnych, • działalność kilkunastu gospodarstw agroturystycznych, • wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • organizacja spotkań oraz szkoleń dla przedsiębiorców, • systematyczna współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, 	<ul style="list-style-type: none"> • mały udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy, • likwidacja w 2021 r. jedyne go średniego przedsiębiorstwa działającego na obszarze Gminy Raków, • brak ulg/zwolnień dla przedsiębiorców w podatkach i opłatach lokalnych, • spadek liczby osób pracujących, • mała liczba osób pracujących na obszarze Gminy.

Analiza SWOT sfery gospodarczej	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• spadek liczby osób bezrobotnych.	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• duży potencjał turystyczny Gminy dzięki zasobom przyrodniczym,• wzrost znaczenia turystyki krajowej,• zainteresowanie obiektami agroturystycznymi,• dostępność środków zewnętrznych na rozpoczęcie działalności gospodarczej,• dalszy spadek bezrobocia	<ul style="list-style-type: none">• ograniczenia związane z występowaniem form ochrony przyrody,• gospodarcze następstwa pandemii koronawirusa,• wzrost inflacji.

Źródło: opracowanie własne

3. Sfera przestrzenna

3.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Raków stanowi gminę wiejską. Zlokalizowana jest w powiecie kieleckim, w województwie świętokrzyskim. Poniższe mapy prezentują lokalizację Gminy na mapach powiatu oraz województwa.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Raków na mapach powiatu kieleckiego oraz województwa świętokrzyskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gminy.pl>

Gmina to jedna z dziewiętnastu gmin w powiecie kieleckim oraz jedna ze stu dwóch gmin wchodzących w skład województwa świętokrzyskiego. Graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od zachodu z gminą Pierzchnica (powiat kielecki),
- od północnego zachodu z gminą Daleszyce (powiat kielecki),
- od północy z gminą Łągów (powiat kielecki),
- od wschodu z gminami Bogoria (powiat staszowski) i Iwaniska (powiat opatowski),
- od południowego wschodu z gminą Staszów (powiat staszowski),
- od południa z gminą Szydłów (powiat staszowski).

Kolejna mapa prezentuje położenie Gminy Raków na mapie Polski.

Rysunek 2 Lokalizacja Gminy Raków na mapie Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/> (dostęp: 2.07.2022 r.)

W skład Gminy wchodzi 28 sołectw. Są to następujące jednostki: Bardo, Celiny, Chańcza, Dębno, Drogowie, Głuchów, Głuchów Lasy, Jamno, Korzenno, Koziel, Lipiny, Mędrów, Nowa Huta, Ociesęki, Pągowiec, Papiernia, Pułaczów, Radostów, Raków, Rakówka, Rembów, Smyków, Szumsko, Szumsko Kolonia, Wola Wąkopna, Wólka Pokłonna, Zalesie, Życiny.

Następna mapa prezentuje podział Gminy Raków na sołectwa.

Mapa 1 Podział Gminy Raków na sołectwa

Źródło: opracowanie własne

Siedzibę władz gminnych stanowi miejscowość Raków, gdzie mieszkańcy mogą skorzystać z usług publicznych, jak administracja, zdrowie czy edukacja.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski według Kondrackiego Gmina Raków położona jest w obrębie mezoregionów: Pogórze Szydłowskie oraz Góry Świętokrzyskie. Mezoregion Pogórze Szydłowskie jest zlokalizowany pomiędzy Górami Świętokrzyskimi na północy a Niecką Połaniecką na południu. Na jego obszarze występują wąskie i głębokie doliny rzeczne, natomiast w okolicach Rakowa znajdują się liczne wały wydymowe. Teren ten ma charakter rolniczy z niewielkimi połaciami lasów. Natomiast mezoregion Góry Świętokrzyskie wyróżnia się różnorodną budową geologiczną. Ponadto teren ten poza zwartymi kompleksami leśnymi pokrywającymi wzniesienia głównych pasm górskich jest stosunkowo równomiernie zasiedlony oraz pokryty siecią dróg.

3.2 Uwarunkowania przestrzenne

Podstawą polityki przestrzennej jednostek samorządu terytorialnego jest ład przestrzenny. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym za ład przestrzenny uznaje się takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania

funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Ład przestrzenny stanowi, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, jedno z zadań własnych gminy. Realizacja tego zadania opiera się w szczególności na uchwaleniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania jest jednym z aktów polityki przestrzennej gminy. Należy do aktów prawa miejscowego, ale jego ustalenie są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Jest dokumentem obligatoryjnym, sporządzonym dla terenu całej gminy. Wskazuje między innymi obowiązujący stan zagospodarowania przestrzennego, przedstawia ogólny zamiar jego przekształcenia oraz ustanawia lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego.

W Gminie Raków obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków, przyjęte nr XXXII/219/2002 Rady Gminy Raków z dnia 8 października 2002 r., a następnie zmienione uchwałą nr XXVIII/182/2013 Rady Gminy Raków z dnia 18 września 2013 roku.

Kolejnym aktem planistycznym gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który sporządza się w celu ustalenia przeznaczenia terenów, a także określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy. Plany miejscowe stanowią akty prawa miejscowego, oznacza to, że mają charakter aktów prawnych powszechnie obowiązujących.

100% powierzchni Gminy Raków jest objęte zmianą nr 3 Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, przyjętą uchwałą nr XI/66/2015 Rady Gminy Raków z dnia 17 lipca 2015 r. Zgodnie z obowiązującym planem:

- 7,0% powierzchni Gminy przeznaczono pod zabudowę mieszkaniową,
- 1,7% powierzchni Gminy przeznaczono pod zabudowę usługową, w tym 0,1% pod tereny usług publicznych,
- 40% powierzchni Gminy przeznaczono pod tereny użytkowania rolniczego, w tym 2,2% pod tereny zabudowy zagrodowej,
- 0,1% powierzchni Gminy przeznaczono pod zabudowę techniczno-produkcyjną,
- 48,7% powierzchni Gminy przeznaczono pod tereny zielone i wodę,

- 2,5% powierzchni Gminy przeznaczono pod komunikację.

3.3 Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna obejmuje wszystkie zagadnienia związane z drogami oraz sieciami wodociągowymi, kanalizacyjnymi, ciepłowniczymi, elektrycznymi, gazowymi i telekomunikacyjnymi, co wynika z ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz z ustawy o samorządzie gminnym. Ze względu na duże znaczenie dla rozwoju Gminy infrastruktura drogowa została opracowana w odrębnym podrozdziale.

Na obszarze Gminy Raków zlokalizowane są dwa ujęcia wody w miejscowości Pągowiec oraz ujęcie „Grodno” w miejscowości Ociesęki.

Dwadzieścia pięć miejscowości jest objętych zbiorczą siecią wodociągową, są to następujące jednostki osadnicze: Bardo, Celiny, Chańcza, Dębno, Drogowle, Głuchów, Głuchów-Lasy, Jamno, Korzenno, Koziel, Lipiny, Mędrów, Nowa Huta, Ociesęki, Pągowiec, Radostów, Raków, Rembów, Smyków, Szumsko, Szumsko-Kolonia, Wola Wąkopna, Wólka Pokłonna, Zalesie, Życiny.

Miejscowości Rakówka, Pułaczów i Papiernia nie posiadają sieci wodociągowej, jednakże w dwóch pierwszych wspomnianych jednostkach realizowana jest budowa sieci wodociągowej.

Zgodnie z danymi gminnymi na dzień 30.06.2022 r. łączna długość czynnej sieci wodociągowej na obszarze Gminy Raków wynosi 184,64 km. Liczba czynnych przyłączy osiągnęła wartość 2175. W porównaniu do 2016 r. nastąpił wzrost liczby przyłączy oraz długości sieci, a jednocześnie spadek liczb osób korzystających z sieci.

Tabela przedstawia stan infrastruktury wodociągowej zlokalizowanej na obszarze Gminy Raków w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2016-2020.

Tabela 38 Infrastruktura wodociągowa na obszarze Gminy Raków w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	92,1	92,0	92,3	92,5	92,5
powiat kielecki	95,9	95,9	96,0	96,0	96,1
województwo świętokrzyskie	91,2	91,3	91,4	91,5	91,6
Polska	91,9	92,0	92,0	92,2	92,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 5.07.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała, że Gmina Raków jest zwodociągowana w 92,5%. Wartość ta jest wyższa niż w województwie czy całym kraju, co należy ocenić pozytywnie. Co istotne w związku z realizowanymi inwestycjami w zakresie budowy sieci wodociągowej w kolejnych miejscowościach, liczba ta powinna w następnych latach wzrosnąć.

Na obszarze Gminy Raków funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: typu Lemna w miejscowości Raków oraz biologiczno-mechaniczna w miejscowości Chańcza. Sieć kanalizacyjna obejmuje pięć miejscowości: Raków, Pągowiec, Chańcza, Życiny oraz Dębno. Ponadto zgodnie z raportem o stanie gminy w 2021 r. w Gminie Raków znajdowało się 100 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z danymi gminnymi na dzień 30.06.2022 r. łączna długość sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Raków wynosi 26,65 km. Do sieci jest doprowadzonych 71 5przyłączy. W porównaniu do 2016 r. w przypadku długości sieci nie nastąpiła żadna zmiana. Natomiast co do liczby przyłączy w Gminie zanotowano ich wzrost, ale także równocześnie spadek liczby osób korzystających z sieci.

Tabela przedstawia stan infrastruktury kanalizacyjnej zlokalizowanej na obszarze Gminy Raków w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2016-2020.

Tabela 39 Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	32,4	32,2	32,7	32,7	32,7
powiat kielecki	51,5	51,8	52,6	52,8	54,0
województwo świętokrzyskie	58,8	58,7	59,0	59,4	59,8
Polska	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 5.07.2022 r.)

Analiza powyższych danych wykazała, że Gmina Raków jest skanalizowana jedynie w około 30%, a wartość ta jest dużo niższa niż na poziomie powiatu, województwa czy kraju. Jest to jednak sytuacja zauważalna w wielu gminach wiejskich. Gmina powinna jednak podjąć działania w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej, by zapewnić mieszkańcom jak najlepszy dostęp do infrastruktury sanitarnej.

Na obszarze Gminy Raków nie jest zlokalizowana sieć gazowa.

Tabela przedstawia stan infrastruktury gazowej zlokalizowanej na obszarze Gminy Raków w odniesieniu do powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2016-2020.

Tabela 40 Infrastruktura gazowa w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Raków	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
powiat kielecki	6,3	6,9	7,5	7,8	10,9
województwo świętokrzyskie	36,8	37,0	37,1	37,7	39,5
Polska	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 5.07.2022 r.)

Należy zaznaczyć, że dane na temat Gminy Raków podane w GUS w latach 2016 i 2017 powinny wynosić również 0,0, ponieważ jak wspomniano wcześniej, w Gminie Raków nie ma infrastruktury gazowej. Analiza powyższych danych ukazała, że odsetek korzystających z sieci gazowej na poziomie powiatu jest bardzo mały.

Na terenie Gminy Raków nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, jak na przykład piec na węgiel lub drewno.

Przez obszar Gminy przebiega sieć elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV.

Na terenie Gminy funkcjonuje elektrownia wiatrowa, która znajduje się w miejscowości Chańcza. Posiada ona moc 132 kW. Ponadto na rzece Czarna Staszowska działa mała elektrownia wodna.

Co istotne Gmina Raków posiada możliwości do wykorzystania geotermii niskotemperaturowej w postaci pomp ciepła, a także warunki dla rozwoju energetyki wykorzystującej energię słoneczną.

W ramach projektu pn. „Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie Gmin Raków i Szydłów” Gmina Raków w partnerstwie z Gminą Szydłów podjęła działania z montażem instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych na prywatnych budynkach mieszkalnych. Ponadto w latach 2019-2021 Gmina Raków zrealizowała inwestycje w zakresie montażu instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. Odnawialne źródła energii zainstalowane zostały na następujących budynkach:

- Szkoła Podstawowa w Szumsku (instalacja fotowoltaiczna),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rakowie (kolektory słoneczne, gruntowa pompa ciepła),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ociesękach (instalacja fotowoltaiczna),
- remiza OSP w Szumsku (instalacja fotowoltaiczna).

W ramach rządowego programu Polska Cyfrowa na terenie Gminy Raków realizowana jest inwestycja związana z budową nowoczesnej sieci światłowodowej o wysokiej przepustowości. Przedsięwzięcie to stanowi szansę na dostęp do szerokopasmowego internetu dla wielu gospodarstw domowych.

Selektywna zbiórka odpadów polega na wcześniejszym posortowaniu odpadów, a następnie umieszczeniu ich w odpowiednio wydzielonych workach lub pojemnikach. Od 1 lipca 2017 r. na obszarze całej Polski obowiązuje Wspólny System Segregacji Odpadów, co pozwoliło ujednoczyć sposób selekcji i zbierania odpadów, a tym samym wyznaczył gminom pięcioletni okres przystosowania się do nowych przepisów i ustalił odpowiednie wymogi co do osiągniętych poziomów recyklingu.

W 2021 r. Gmina Raków osiągnęła poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 49,30% przy wymaganych 20%. Oznacza to, że Gmina wypełniła wskazane wyżej wymagania.

Obowiązek zapewnienia mieszkańcom możliwości selektywnej zbiórki odpadów komunalnych spoczywa na gminach, zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Selektywna zbiórka musi objąć minimum sześć grup odpadów: szkło, papier, metal, tworzywa sztuczne, odpady biodegradowalne oraz odpady wielomateriałowe. Ponadto gminy muszą określić harmonogram zbierania odpadów oraz wyznaczyć przedsiębiorstwo odpowiedzialne za wspomnianą zbiórkę.

Odpady komunalne zebrane z terenu Gminy Raków zagospodarowywane są w Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Rzędowie (gm. Tuczępy). Ponadto mieszkańcy mogą oddawać odpady do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Rakowie.

3.4 Transport i komunikacja

Do zadań własnych gminy należy zarządzanie infrastrukturą drogową, w tym w szczególności drogami gminnymi. Dotyczy to przede wszystkim budowy, utrzymania w dobrym stanie technicznym, odśnieżania czy pokrywania kosztów oświetlenia.

Gmina Raków posiada dogodne połączenie z siecią dróg krajowych za pośrednictwem dróg wojewódzkich o nr 756 (Starachowice – Łagów – Stopnica) i 764 (Kielce – Staszów – Połaniec).

Droga wojewódzka nr 756 przebiega z północy na południe Gminy, przecinając miejscowości Zalesie, Rembów, Lipiny, Raków, Pągowiec i Życiny. Łączy się w kierunku północnym z drogą krajową nr 74 w miejscowości Łagów, a na południu w miejscowości Szydłów z inną drogą wojewódzką łączącą się następnie w miejscowości Chmielnik z drogą krajową nr 73 oraz drogą krajową nr 78.

Fragment drogi wojewódzkiej nr 764 stanowi obwodnica Rakowa, która wraz z przeprawą mostową na Wiśle w Połańcu tworzy najkrótsze połączenie drogowe stolicy województwa świętokrzyskiego z województwem podkarpackim.

Droga wojewódzka nr 764 przebiega z północnego - zachodu na południowy - wschód Gminy, przecinając miejscowości Nowa Huta, Ocieski, Wólka Pokłonna, Wola Wąkopna, Dębno, Raków i Chańcza. Droga łączy się w Kielcach z drogą krajową nr 73,

a na południowym - wschodzie w miejscowości Staszów z innymi drogami wojewódzkimi,
a dalej w miejscowości Połaniec z drogą krajową nr 79.

Układ uzupełniający sieć podstawową na terenie Gminy Raków tworzą:

- Drogi powiatowe :
 - nr 0337T (relacji: Makoszyn - Widełki – Wólka – Nowa Huta),
 - nr 0338T (relacji: Łagów – Pustka – Bielawa – Sędek – Czyżów – Wola Wąkopna),
 - nr 0339T (relacji: Bardo – Sadków),
 - nr 0346T (relacji: Sadków – Zbelutka – Szumsko – Lipiny),
 - nr 0349T (relacji: Pierzchnica – Ujny – Holendry – Smyków – Korzenno – Drogowle – Ruda – Raków – granica powiatu kieleckiego),
 - nr 0350T (relacji: Korzenno – Krośle – Celiny – Głuchów - Rudki),
 - nr 0351T (relacji: przez wieś Chańcza)
 - nr 0352T (relacji: Chańcza – Zapora – droga powiatowa nr 0828T),
 - nr 0828T (relacji: droga wojewódzka nr 765 – Korytnica – Kotuszów – Kurozwęki),
 - nr 0022T (relacji: Chmielnik – Potok – Życiny).
- Drogi Gminne:
 - nr 1557005 (relacji: przez wieś Celiny),
 - nr 1557008 (relacji: Nowa Huta – Koziel – Czyżów – Bardo),
 - nr 1557011 (relacji: Górki Radostowskie – Józefów Rakowski),
 - nr 1557021 (relacji: Szumsko – Mocha – Chańcza),
 - nr 1557025 (relacji: Łukawa – Smyków).

Pozostałe drogi powiatowe i gminne mają charakter dróg lokalnych i dojazdowych.

Gmina Raków organizuje gminne przewozy pasażerskie w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie przemieszczania się na terenie Gminy. Przewozy o charakterze użyteczności publicznej realizowane są za pośrednictwem:

- Linii nr 1: Raków – Lipiny – Rembów – Zalesie – Bardo – Wola Wąkopna –Wólka Pokłonna - Raków,
- Linii nr 2: Raków – Radostów – Szumsko-Kolonia – Szumsko - Zalesie – Lipiny – Raków,
- Linii nr 3: Raków – Pułaczów – Rakówka – Jamno – Raków,
- Linii nr 4: Raków – Życiny – Raków,

- Linii nr 5: Raków – Głuchów – Głuchów-Lasy – Celiny – Smyków - -
Korzenno – Mędrów – Drogowle – Raków.

Na terenie Gminy wymienione zostało istniejące oświetlenie uliczne z lamp sodowych na oświetlenie LED. W najbliższych latach planuje się dobudowę oświetlenie z zastosowaniem lamp ledowych.

3.5 Środowisko naturalne

Gmina Raków znajduje się w częstochowsko – kieleckiej dzielnicy klimatycznej. Położenie na pograniczu dwóch mezoregionów znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu warunków klimatycznych. Północna część Gminy, leżąca w Górach Świętokrzyskich charakteryzuje się wyższymi opadami atmosferycznymi, niższymi średnimi temperaturami, słabszym nasłonecznieniem oraz słabymi wiatrami. Natomiast południowa część Gminy, leżącej w obrębie Pogórza Szydłowskiego, pozostaje w cieplejszym klimacie. Jest to związane przede wszystkim z niższą wysokością nad poziomem morza i mniejszym zróżnicowaniem morfologii terenu.

Lasy stanowią ponad 50% powierzchni Gminy Raków, a ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Siedliska borowe z dominującym borem świeżym zajmują 44% powierzchni zalesionej, siedliska lasu mieszanego świeżego 13,8 %, las mieszany wyżynny jedynie 4,7%, a bór mieszany wyżynny zaledwie 1,6%.

Gmina Raków charakteryzuje się wysokim udziałem powierzchni użytków rolnych. Ich obszar wynosi 8339 ha i stanowi około 42% powierzchni Gminy. W strukturze użytków rolnych grunty orne stanowią około 80%, łąki i pastwiska około 19%, oraz sady poniżej 1%.

Na znaczny obszarze Gminy, w pasie północni-zachodniej, środkowej i południowo-wschodniej części, występują gleby słabe i bardzo słabe: gleby lekkie, suche i jałowe, wytworzone z piasków i piasków gliniastych, zaliczane do klas V i VI. Obszary występowania gleb dobrych i bardzo dobrych znajdują się w północnej i północno wschodniej oraz częściowo północno-zachodniej części Gminy. Należą do nich gleby brunatne właściwe, bielice właściwe oraz pseudobielice – sklasyfikowane w przedziale II-IIIb klas bonitacyjnych. W południowej części Gminy w miejscu występowania lessów, ulegających silnej erozji oraz piasków, piasków gliniastych i glin występują gleby klas IVa i IVb.

Na obszarze Gminy znajduje się największy na kielecczyźnie zbiornik wodny Chańcza, który zlokalizowany jest na 36 km rzeki Czarnej Staszowskiej. Zbiornik został oddany w 1984 r. jako zbiornik retencyjny. Jego całkowita pojemność wynosi 24,22 mln m³.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Raków występują następujące formy ochrony przyrody:

- Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy,
- Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Chmielnicko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie,
- 5 użytków ekologicznych,
- 11 pomników przyrody.

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy został utworzony w 1988 r. Położony jest w obrębie Wyżyny Kieleckiej i obejmuje wschodni fragment Gór Świętokrzyskich. Park przecinają pasma: Orłowińskie, Cisowskie i Ociesęckie oraz Wzgórze Bardziańskie. Utworzony został w celu ochrony cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności dla ochrony i zachowania naturalnego kompleksu torfowisk różnych typów i w różnych stadiach rozwojowych, z cennymi zespołami roślinności bagiennej oraz czystości wód rzeki Czarnej Staszowskiej. Największą wartością środowiska przyrodniczego jest szata roślinna, a przede wszystkim lasy. Lasy charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem typologicznym siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury wiekowej. Na terenie parku występuje 13 typów siedliskowych lasu od boru suchego do olsu. Towarzyszy temu bogactwo zespołów roślinnych, zarówno roślinności leśnej jak i torfowiskowej. Park obejmuje północno wschodnią część Gminy.

Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 2001 r. na obszarze otuliny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. Na jego obszarze znajduje się 10 pomników przyrody oraz 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Znajduje się tu również wiele zabytków świadczących o bogactwie kulturowym regionu.

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu powstał w 1995 r. Jest obszarem rolniczo-leśnym. Największe walory przyrodnicze w jego szacie mają lasy o charakterze naturalnym. Przeważają bory sosnowe i bory mieszane, sporadycznie występują fragmenty borów trzcinowych, olsów i łągów. Ważnym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska nieleśne, głównie torfowiska, z udziałem wielu rzadkich roślin.

Zbiorowiska leśne i torfowiska pełnią ważną rolę wodoochronną, szczególnie w obszarze źródłiskowym rzeki Wschodniej oraz w okolicach Chańczy, Włoszczowic i Holendrów. Zbiornik Chańcza oraz liczne stawy tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno-bagiennych.

Obszar Natura 2000 Lasy Cisowsko-Orłowińskie został wyznaczony w 2011 r. Jego powierzchnia wynosi 10406,9 ha. Jest jednym z największych kompleksów leśnych zajmujących południową część Pasma Łysogórskiego w Górach Świętokrzyskich. Obejmuje trzy pasma wzgórz zbudowane z dewońskich piaskowców i wapieni oraz kambryjskich kwarcytów. Obszar Natura 2000 posiada rozbudowaną sieć wodną, rzeki płyną naturalnymi korytami tworząc liczne zakola i meandry. W ich otoczeniu zlokalizowane są duże kompleksy łąk. Większą część powierzchni obszaru zajmują lasy, w szczególności drzewostany jodłowe, sosnowo-jodłowe i bukowo-jodłowe z udziałem jaworu, klonu i cisa. Niezwykle cenne przyrodniczo są rozległe torfowiska wysokie zdegradowane, które są zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji. Na terenie obszaru występuje 19 typów siedlisk przyrodniczych.

Użytki ekologiczne zlokalizowane na terenie Gminy to:

- Śródleśne bagno o powierzchni 1,38 ha (1995 r.) – Smyków;
- Bagno koło wsi Smyków o powierzchni 7,26 ha (1995 r.);
- Bagno we wsi Smyków o powierzchni 0,40 ha (1995 r.);
- Wydma śródleśna o powierzchni 2,76 ha (1996 r.) – Pągowiec;
- Torfowisko śródleśne koło miejscowości Mocha o powierzchni 1,13 ha (2014 r.) – Szumsko Kolonia.

W granicach Gminy usytuowanych jest 11 pomników przyrody, do których należą:

- Pomniki przyrody ożywionej:
 - cis wysokości 11 m, obwód 114 cm (1986 r.) – Rembów;
 - sosna pospolita, obwód 3,53 m, wysokość 22 m (1991 r.) – Głuchów Lasy;
 - jałowiec pospolity, obwód 78 cm, wysokość około 11 m (1998 r.) – Jamno;
 - sosna pospolita, obwód 269 cm, wysokość około 24,5 m (1998 r.) – Jamno;
 - dąb szypułkowy „Biskup”, obwód pnia na wysokości 1,3 m od ziemi – 407 cm, wysokość około 25 m, wiek około 250 lat (2007 r.) – Chańcza.
- Pomniki przyrody nieożywionej:
 - głaz narzutowy, obwód 3,5 m, wysokość 0,9 m, długość 1,2 m, szerokość 1 m (1987 r.) – Chańcza;
 - wychodnia skał ordowiku długości 100 m (1954 r.) – Zalesie;

- odsłonięcie geologiczne – dwa odsłonięcia diabazów, wysokość 3 m, długość 15 m oraz wysokość 2 m i długość 4 m (1987 r.) – Zalesie;
- profil geologiczny (zredukowany profil ordowiku), wykop o długości 25 m i głębokości 3 m oraz odsłonięcie stokowe (sylur) o długości 50 m (1987 r.) – Zalesie;
- skałka – próg skalny wysokości 4 m i długości 25 m – piaskowce średnioziarniste, zsylikowane, kwarcytowe (1987 r.) – Koziel;
- głaz narzutowy szaroróżowy, obwód 4,9 m, wysokość 0,9 m (1998 r.) – Bardo.

Gmina Raków posiada Program Ochrony Środowiska dla Gminy Raków na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026. Program został przyjęty uchwałą nr XVII/162/2019 Rady Gminy Raków z dnia 29 października 2019 r. Głównym celem działań przewidzianych do realizacji w ramach Programu jest poprawa jakości powietrza, poprawa klimatu akustycznego, dobry stan wód powierzchniowych oraz zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych.

Na mocy uchwały nr XXVII/149/2016 Rady Gminy Raków z dnia 25 października 2016 r. wprowadzono Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Raków 2016-2020. Stanowi on określenie wizji rozwoju Gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Celem dokumentu jest przedstawienie planu działań i uwarunkowań, służących redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza ze szczególnych uwzględnieniem emisji pyłów i CO₂.

Gmina Raków posiada również Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Raków na lata 2012-2032. Podstawowym celem Programu jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów azbestowych z terenu Gminy oraz wyeliminowanie jego szkodliwego wpływu na zdrowie mieszkańców. W 2021 r. unieszkodliwiono 12 900 m² (143,28 Mg) azbestu pochodzącego od osób fizycznych z obszaru Gminy.

3.6 Analiza SWOT sfery przestrzennej

W celu zebrania i uporządkowania informacji oraz wniosków wynikających z diagnozy sytuacji gospodarczej przestrzennej Raków należy dokonać analizy SWOT. Poniższa tabela przedstawia mocne i słabe strony Gminy oraz jej szanse i zagrożenia w sferze społecznej.

Tabela 41 Analiza SWOT sfery przestrzennej

Analiza SWOT sfery przestrzennej	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • objęcie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obszaru całej Gminy, • zwodociągowanie Gminy w ponad 90%, 	<ul style="list-style-type: none"> • mały odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej, <ul style="list-style-type: none"> • brak sieci gazowej, • niska jakość gleb w przeważającej części Gminy.
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby przyłączy do sieci kanalizacyjnej, • funkcjonowanie elektrowni wiatrowej oraz małej elektrowni wodnej, <ul style="list-style-type: none"> • wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze prywatnym i publicznym, • osiąganie przez Gminę odpowiednich poziomów recyklingu, • rozwinięta sieć komunikacyjna, <ul style="list-style-type: none"> • obwodnica Rakowa, • organizacja gminnych przewozów pasażerskich, • lokalizacja Zbiornika Chańcza na obszarze Gminy, • liczne formy ochrony przyrody, duży udział terenów leśnych. 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wykorzystania geotermii niskotemperaturowej w postaci pomp ciepła, • potencjał do rozwoju energetyki słonecznej, • dostępność zewnętrznych środków na rozwój Gminy (np. w zakresie infrastruktury drogowej czy ochrony środowiska). 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatyczne, • zalania i podtopienia, • wzrost kosztów budowy i modernizacji infrastruktury drogowej, • bariery w rozwoju związane z występowaniem form ochrony przyrody, • emisja gazów cieplarnianych, • zanieczyszczenia ponadregionalne (pochodzące z innych jednostek samorządowych).

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1 Stan ludności według płci oraz współczynnik feminizacji w Gminie Raków w latach 2016-2021.....	5
Tabela 2 Stan ludności w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	6
Tabela 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	6
Tabela 4 Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	7
Tabela 5 Stan ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	8
Tabela 6 Stan ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	9
Tabela 7 Przyrost naturalny w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	11
Tabela 8 Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Gminie Raków w latach 2016-2021	13
Tabela 9 Stan zameldowań i wymeldowań w Gminie Raków w latach 2016-2021.....	14
Tabela 10 Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym w Gminie Raków w latach 2016-2020.....	16
Tabela 11 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Raków w latach 2016-2020	17
Tabela 12 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020.....	19
Tabela 13 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2022.....	20
Tabela 14 Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Raków za lata 2018-2020.....	22
Tabela 15 Liczba osób korzystających z pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2021.....	23
Tabela 16 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2018-2021	24
Tabela 17 Liczba dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej w latach 2018-2021	25
Tabela 18 Liczba uprawnionych do korzystania ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w Gminie Raków w latach 2018-2020	26
Tabela 19 Budynki mieszkalne w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020.....	33
Tabela 20 Mieszkania w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020	34
Tabela 21 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Raków w odniesieniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020.....	34
Tabela 22 Miejscowe zagrożenia w Gminie Raków w latach 2018-2021	35
Tabela 23 Zdarzenia z udziałem jednostek OSP w Gminie Raków w latach 2018-2021 ..	36
Tabela 24 Interwencje policji oraz postępowania karne w związku z przemocą w rodzinie w Gminie Raków w latach 2016-2020.....	37
Tabela 25 Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Rakowie w latach 2016-2021 ..	39

Tabela 26 Wybory na wójta/burmistrza/prezydenta gminy/miasta w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju.....	44
Tabela 27 Wybory do rad gmin oraz rad miast w miastach na prawa powiatu w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju	44
Tabela 28 Wybory do rad powiatu w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju.....	45
Tabela 29 Wybory do sejmików województwa w 2018 r. w Gminie Raków, powiecie kieleckim, województwie świętokrzyskim oraz kraju	45
Tabela 30 Analiza SWOT sfery społecznej	52
Tabela 31 Liczba turystów zagranicznych odwiedzających Gminę Raków w latach 2016-2021	57
Tabela 32 Liczba podmiotów gospodarczych wg klas wielkości w Gminie Raków w latach 2016-2021	57
Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w Gminie Raków w latach 2016-2021	59
Tabela 34 Pracujący w Gminie Raków w latach 2016-2020.....	61
Tabela 35 Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	62
Tabela 36 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2021	64
Tabela 37 Analiza SWOT sfery gospodarczej	65
Tabela 38 Infrastruktura wodociągowa na obszarze Gminy Raków w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju w latach 2016-2020	72
Tabela 39 Infrastruktura kanalizacyjna w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju w latach 2016-2020	73
Tabela 40 Infrastruktura gazowa w Gminie Raków w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2016-2020	73
Tabela 41 Analiza SWOT sfery przestrzennej.....	81

Spis wykresów

Wykres 1 Beneficjenci świadczenia wychowawczego 500+ w Gminie Raków w latach 2017-2020	27
Wykres 2 Liczba porad lekarskich w Gminie Raków w latach 2016-2021	29
Wykres 3 Zestawienie dochodów i wydatków Gminy Raków w latach 2016-2020	47

Spis rysunków

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Raków na mapach powiatu kieleckiego oraz województwa świętokrzyskiego	67
Rysunek 2 Lokalizacja Gminy Raków na mapie Polski	68

Spis map

Mapa 1 Podział Gminy Raków na sołectwa	69
--	----

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ,
GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ
GMINY RAKÓW

